

S i l T S i Velesi i
 il zeizu ma woo m ungiti

Gaalu S i aa elazu a d zu ga ad-eye, ga Izelay le nuiti ti zeelia zou w ma , ti l vai e niina minaze e zooi zu. T S i Velesi i é il su polu, Moize la ni su sa a Izelay le nuiti p (1:1--4:43; 4:44--28:68; 28:69--30:20). Moize ti looni isu ga GALA ná-k wotiiti, ná-n b i zu, nii kw ge la ba, é k ni ná-nu us iti tetegi: é minaze e bo ti , é lo ti lu kona uunaanig (40) laawu te ebai zu, é ti mak ti zili nuiti ti la zi ni ti wu, é ná-deveiti ta ná-minaze egiti fe ti ya.

An naa e, é la n ga faiti ti ai, aa t gi é veeni naa w fai n olu. K l Moize a zu e t n bo nui, nii z b i ba, é ti loli ga ti iz ti-Mali ii ná-woo iladai zu, ti lo naa ma, ti GALA kitei ná-kp faamai aizi . «Woilo, Izelay le! G o GALAGI ada-GÁLAGI a é ga GALA gila kpegi. Da G o GALAGI a-GÁLAGI n ga è-yii p , ta è-y nvui p , ta è-zuvik i p » (6:4-5, bog Mat 22:37 zu). Niima wooi a k ai ga d l gi l zeizu Izelay le nuiti b , é lo kidaale e elei a, ta folo-o-folo GALA fali vai.

S i nii ma aa w su naanig i ma aa elagiti, feleg i a koozu ele i wosu, ta kiz su vaa feleg : m unpa maamus wuyei é lolisu ga «Moize ná-guyei» (gaa w su 32), ta tuyai Moize tooni Izelay le woloda puug maazu feleg iti (12) b (gaa w su 33), naa olu, ná d zu elei ziimaze egi ni la ga Zozuwe, é lo Moize

T S i Velesi i 1:1 2 T S i Velesi i 1:4

otogi zu, é a li ga Izelay le minaze e zooi zu (gaa w su 31), ta Moize ná-saa vai (gaa w su 34).

T S i Velesi i t i su vaa wolai a ga, «T s i,» nii é aani GALA sei l i wu Zeeluzal me, masagi Z ziasé ná-masadai ma zi gi zu (2Ma 22), naa a é ni ga faiti falibo fai l zeigi GALA pelei ma, nii masa niin i t zeini. Su wooi a alasu s m inm in su minaze e p l i zu (Masagiti, Zeeleemi), ey su é zeeli minaze e niin i zu (Mat 4:4, 7, 10; Mak 12:32).

Niiti ti kalasu niizu, ta m un keleiti, T S i Velesi i a d zu ga undaan i ni nu us ip ge gaizi zu, k ni nu olo GALA b p , nii é ga Kizo Nui ta Unm Nui, é a le a s l , fai p su.

MOIZE NÁ-KPƏEZUGŪLA MŪNGI

(1:1--4:44)

¹ S i nii a woosti bosu, niiti Moize ti laazeelini Izelay le nuiti kpein ma, Zulud n folo ulazu elei, te ebai zu, p tu n m i zu Sufe letema . N m i naa a Palanni z zu ta taa naanig i z iti: T f le ta La an, naa Gaseel te ta Di-Za a e a. ² (Folo puug maazu ila (11) si a é ná, é zo G l e gizei ma, é a ga Seyiil izei ma elei, é zeeli Kad se-Baalenea.) ³ Kona uunaanisi i (40) ma alu puug maazu ilagi (11) ma volo m ungi ma, ti ula oluma Ezipete yooi a, Moize ni Izelay le nuiti p , e elei G o GALAGI devei veeni la zea ta-vaa zu. ⁴ Naa ni, si gi zu é eni da ga v ni Am l nuiti ta-masagi Si on ma, nii ná-taa wolai ni ga G se on, ta Basan masagi W ge, nii é ni zeini Asetal te ta Edeleyi.

T S i Velesi i 1:5 3 T S i Velesi i 1:15

⁵ Zulud n olu elei, Moa e yooi zu, miná a Moize t zeini ná ga t gi nii y zul a ga tiye, é ti ma:

⁶ G o GALAGI da-GALAGI ni de G l e gizei ma, é ma: «Wo wola l big zeini gizei nii b . ⁷ À latina, wo li Am l nuiti ta- ize yooi zu, ta ná maa ooliiti su, Kanaan nuiti ti zeini ná, Zulud n ma tu n m i zu, ta gizeiti ma, naa zi la ma n m i zu a, ta l kp ma nu yeezazu , ta Kpolo Wolai oba ti, ey su é zeeli Li an izeiti ma, ta zi wolai Ufelate ma. ⁸ À p t , gè zoot i fea wo . À li, wo zoi naa ze e ga w n , nii r un ná G o GALAGI gè ma ona woni wo-m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a, ga gè fe ti , ta ti-mavofodaiti, ta ze ena ná.»

Moize tukp aale e nuiti sei vai

(Egez de 18:13-27)

⁹ Moize ni ma m n : naama zi gi zu, gè ni wo ani, ga: «Gè la zooga, nà ila, gè a lo wo lu . ¹⁰ G o GALAGI wa-GALAGI, wo maam in a, za wo m in a e gee l gi ma zomide aiti. ¹¹ G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI, ta wo a ná zeizu ga waagila (1 000), é tuya loo wo , e elei é minaze eni la! ¹² Nà ila, nà wa- as i ze e ale, gè wa- vaiti gaa ula ba, ta wa- vaiti? ¹³ À yeelo zunui tanigaani ba, wa-wolodaiti su, ti ga ima nu- iti, ti ele elegai, ta l ag i ti a, gè ti ze wo unda.» ¹⁴ Wo gò aa oteni, wo mà: «Nii è isiaa su ga è k , naa a ga faa ag .» ¹⁵ Gè wa-wolodama undi iiti se eni, ima nuiti, l ag i ti a. Gè tanigaa ze wo unda ga

T S i Velesi i 1:16 T S i Velesi i 1:24

nu waagilagila kundi iiti, nu ungilagila kundi iiti, nu uul lud lu kundi iiti, ta nu uupuu kundi iiti. Gè z iti k ga faa aa ulaba nuiti wawolodaiti su. ¹⁶ Gè devei veeni naama zi gi zu, walukp aale e nuiti zea, gè ti ma: «À woilo wo-leaiti goo ma, wo ti lukp aale e ti y zu vaiti su, ta ti-leaiti, ta w inti, ga telebodai. ¹⁷ À mina zeel z zu nuiti su, wa woilo m n nuiti goo ma, ta zobob nuiti. À mina lua nu n p ba, maz l GALA ka po ge ga tukp aale e vai. Ni fai ta a aana wo ya gola, wa aa la p b , gè gaa ula ba.» ¹⁸ Pele ana naama zi gi zu gè devei veeni la, ga nii kpein wa k .

Kpakagi é ni Kad se

(Gaalu S i 13:1-33;

14:20-45)

¹⁹ Ade ze eni Ġ l e gizei b , de zi te eba wolai zu, nii maayikiai, de li ga Am l nuiti ta-ize yooi zu elei, e elei Ġ o GALAGI ade leveni la. Ade zeelini Kad se-Baalenea. ²⁰ Gè ni wo ma: «Wo zeelia Am l nuiti ta-ize yooi zu, nii Ġ o GALAGI da-ĠALAGI fea de . ²¹ P t , Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI zoolaa wo akala. À l , wo se e ga w n , e elei Ġ o GALAGI, wom m wolani ta-ĠALAGI boni la wo ma. À mina lua. À mina ali.»

²² Wo p wo maa u ani bà, wo mà: «Ade zunui tanigaa le e, ti zooli zu t , ti a, ti oluvaawo ade ma, pelei da zi la, taaiti da li ná, ti naati d .»

²³ Wo isu vai naa n ni b . Naa a é k ni, gè yeelo zunuu puug maazu feleg (12) a wo zaama, boloda ila, zunuu ila. ²⁴ Ti liini, ti l ga gize yooi pelei, ey su ti li Esek le n m i zu, ti náti sum ni.

T S i Velesi i 1:25 T S i Velesi i 1:38

²⁵ Ti aani ga ma yooi ma wulu waaiti ya, ti d ga adeye, ti oluvaawo, ti ma: «Zou ag e, nii Ĝ o GALAGI da-ĜALAGI feezu de .»

²⁶ K l wo la k ni, wo a l . Wo akani wa-ĜALAGI Ĝ o GALAGI ná-devei laal ma. ²⁷ Wo ni unsu wa-ze e otaiti bu, wo ma: «T i ade w inze ea Ĝ o GALAGI ma, naa a é de ulaai la Ezipete yooi a, é a de l Am l nuiti zeezu, ti de undaa ili. ²⁸ Mini a ade liizu ná? Ade-leaiti ti de i te ea, ti ma: «Nu us a e ti wola m in ai, ti wola oozakoozagai ade a, taaiti be ti wola w l ai, si igi ti ma, é zeigei a, gi Anake mavofodaiti kaa ná ite.» »

²⁹ Gè ni wo ma: «À mina ali. À mina lua ti a. ³⁰ Ĝ o GALAGI wa-ĜALAGI, nii é loni wo lu , t i a a k i wo , e elei é k ni la wo , wo aazu, Ezipete yooi zu, ³¹ naa olu te ebai zu, wo kaani miná, Ĝ o GALAGI wa-ĜALAGI wo ze eni, e elei zunui a a ná-doun zunui ze e la, pelei kpein su, ey su wo zeeli niima ada .» ³² An naa e, wo la ni laani Ĝ o GALAGI la, wa-ĜALAGI, ³³ nii é ni losu wo lu pelei zu, ga é wo- uuzu aizi , é ni losu wo lu kpidii abuzogi zu, é pelei l ga woye, nii wo zi zu la, foloi é lo wo lu tona iingi zu.

³⁴ Ĝ o GALAGI wo isu vai w ni, é yii aawana, é minaze e ani: ³⁵ «Niima yamanii zu nu us iti ta ila kpalaa ge la zooi naa aa, nii gè ma ona woga ga gè fe wo-m m wolani zea, ³⁶ k ni Kal e, Yefunee ná-doun zunui, t a a ka. Nà zooi naa ve zea, nii siaai su, ta ná-doun zunuiti, t zeisi ga ziimai.»

³⁷ Ĝ o GALAGI yii aawanani mà alaa wa-vaa zu, é mà: «Da alaagi, è la m l a ná. ³⁸ K l Nun ná-doun zunui Zozuwe, a- ba nui, naa a

T S i Velesi i 1:39 6 T S i Velesi i 2:1

l ná. Naa i d , maz l to a é aazu losu
Izelay le nuiti tu zooi zo fai zu. ³⁹ Wo-lointi, wo
ni zu ma ta ga wo zili nuiti daamiani,
ta wo-loun zunuiti, niiti ti la faa ag i ta faa i
y zu w za, naati ka ti l zu ná, naati ka gè
feezu ti , ti se egat n . ⁴⁰ K l w un, à ale
ma, wo li olu te ebai zu, Seeli Kpolo i pelei.»

⁴¹ Wo gò aa oteni, wo mà: «Gi koto a
G o GALAGI laal ma. Gál zu, gi k i
, e elei G o GALAGI gá-GALAGI devei
vea la gi ya.» Wo ilagilagi wo wa- z laiti
se eni, wo ka ga faa go, wo l vai gize yooi zu.

⁴² K l G o GALAGI ni mà: «G ti ma: À
mina l , ta à mina k , maz l gè la wo
zaama g l in, wo zili nuiti ta wo olo olo n
fuun.» ⁴³ An naa e, gè l ni ga a wo

, wo la woiloni, wo akani G o GALAGI ya,
wo l ni ga goizu l i gize yooi zu. ⁴⁴ Názu a
Am l nuiti ti zeini gize yooi zu, ti ulani, ti wo
laa omi, ti il wo olu e k ingiti, ti laal wo
wu, é zo Seyiil lugi zu, ey su é zeeli G lema.

⁴⁵ Wo alegai ma ma, wo w l ni G o GALAGI
akala, k l G o GALAGI la ni woiloni wo-
wooi ma, é woizu l ni. ⁴⁶ Naa a é k ni wo
y ni Kad se, wo wola l bi ná.

2

Ed me ta Moa e ta Am n yooiti
maazu ud vai

¹ Ade latini, de li ga te ebai zu ele, de Seeli
Kpolo i ma elei zo, e elei G o GALAGI
boni mà la. Ade folo m inm in k ni, de a lati
Seyiil ize yooi ma.

T S i Velesi i 2:2 7 T S i Velesi i 2:12

² G o GALAGI ni mà: ³ «Wo l biga latisu gize yooi t i ma. À latina ga l kp ma nu zu elei. ⁴ Devei nii ve nu us iti zea, ga wa aazu le esu wo- leaiti Ezawu ná-doun zunuiti ta- w pelema , ti zeini Seyiil yooi zu. Ta lua wo a, k l à dama ga . ⁵ À mina laal ti wu, maz l gè la wo- losun p feezu ta-yooi zu, t zeì gè Seyiil ize yooi vee Ezawu ga n n . ⁶ Wa daamianigi z l ti ya, ga wo geya ga walii, wo mi, an zi i wa kp lezu, wa s l ti ya ga wo geya ga walii.»

⁷ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo , wo-yeavaiti p su, gw l wo ma wa-zi i zu, te eba wolai nii zu. Kona uunaanig (40) a G o GALAGI wa-GALAGI a wo a, wo la alani ani n p ma.

⁸ Ade- leaiti Ezawu ná-doun zunuiti ti zeini Seyiil yooi zu, ade ti y ni oozama, de le e ti a, de lago maa oozani Zulud n ma tu n m i zu elei a, ta Elate, ta Esiyon-Gee l. Naa olu, ade latini, de li ga Moa e te ebai zu elei.

⁹ G o GALAGI ni mà: «À mina laal Moa e nuiti bu, wo mina k ti a, maz l gè la ada n p feezu wo ya ná-zooi zu, L te ná-doun zunuiti ka gè Aal yooi veai ti ya ga t n .»

¹⁰ (Eme mavofodaiti ka ti ni zeini ná m ungi, ma nu us iti ti w l ni, ti wola m in, ti oozakooza e Anake mavofodaiti. ¹¹ Tiya alaagi ti ni ti t su e Leefa mavofodaiti, elei n Anake mavofodaiti ti la, k l Moa e nuiti ti ni ti lolisu ga Eme mavofodaiti. ¹² G l nuiti ka ti ni zeini Seyiil, Ezawu ná-doun zunuiti ti ti zoni, ti ti-ma zuwu

aale e lu , ti zeiti- otogizu, e elei Ize-
lay le k ni la zoi naa zu, nii é zea, nii G o
GALAGI feeni zea.)

¹³ G o GALAGI ni ma m n : «À
wuze ena niizu, wo Zeel de tu i ud .»
Názu a ade Zeel de tu i ud ni la.
¹⁴ Yee alai ade k ni, de a zi , é zo Kad se-
Baalenea, é li Zeel de tu i maazu ud voloi
, é ni ga kona uusa a maazu l sa a (38),
ey su zunuiti ti zeelini k vai ma, naati kpein ti
l de zaama, e elei G o GALAGI ma
onai woni la ti . ¹⁵ G o GALAGI i
ni ti laal ma, é ati aa, ey sutil
de zaama.

¹⁶ Si gi zu k nuiti kpein ti l ni la
nu us iti saama ga ti za, ¹⁷ G o GALAGI ni
mà: ¹⁸ «Wa Moa e w pelema maazu ud zu
za, wo le e ga Aal taai oba elei, ¹⁹ wa aazu
maa u azu Am n nuiti ba. À mina laal ti wu,
wo mina k ti a, maz l gè la ada
n p feezu wo ya Am n nuiti ta-yooi zu, L te ná-
doun zunuiti ka gè naa veai ti ya ga t n .»

²⁰ (Naama ada leveni ga Leefa mavofodaiti ta-
yooi, Leefa mavofodaiti ka ti ni zeini ná m ungi,
Am n nuiti ti ni ti lolisu ga Zamezume nuiti, ²¹ ti
ni ga nu us iti ti w l ni, ti wola m in,
ti oozakooza e Anake mavofodaiti. G o
GALAGI ti olo oloni Am n nuiti, naati ti ti zo, ti zeiti-
otogizu. ²² Dele ana G o GALAGI k ni la
Ed me nuiti b , ti ga Ezawu mavofodaiti, niiti ti zeini
Seyiil, si gi zu é G l nuiti kolo oloni la, naati ti ta-
yooi zoni, ti zeini ná ti- otogizu, ey su zaa aza. ²³ Avi
nuiti ti zeini taa goiti su, ey su é zeeli Gaza, Kafet l
nuiti ti aani, ti naati kolo olo, ti zeiti- otogizu.)

T S i Velesi i 2:24 T S i Velesi i 2:33

²⁴ G o GALAGI ma: «À wuze e, wo pele zo, wo zi wolai Aalen n ud . W l , gè G se on masagi Si on Am l nui l a wo yeezu, ta ná-zooi. À t ze i ga k i ba, wo ná-zooi ze e ga w n . ²⁵ Za, nà t zeizu ga wo- aaluabai l a nu us iti kpein su, niiti ti zeini gee l gi wu, ta lua wo a. Si gi zu ti wo-maawooi m nisu da, ta ali, ti n unga wuulee wo lu .»

G se on masagi Si on ná-zooi zo fai
(*Gaalu S* i 21:21-30)

²⁶ De y ni Kedeem te te e bai zu, gè keelaiti te e G se on masagi Si on ma, ga ziil i kp iti. Gè boni ma ga: ²⁷ «Va bu, gi le e a-yooi zu. Gá le esu ga pele zakpai n , gi la ze ezu ba, gi a li ga yeezazu ele, aa zu ele. ²⁸ Daamiani kpein gá mi, a ti di gi ma, zi i nii kpein gá kp le, a ti di gi ma, gá le esu n ná a. ²⁹ Naa a Ezawu ná-doun zunuiti ti k ni gi , niiti ti zeini Seyiil, zen ana Moa e nuiti ti k ni la gi , niiti ti zeini Aal taazu . Va bu gi le e, ey su gi Zulud n maazu ud , gi l zooi naa zu, nii G o GALAGI gá-GALAGI feezu gi .» ³⁰ K l G se on masagi Si on la ni k ni, é a va bu, ade a le ep b , maz l G o GALAGI wa-GALAGI kigi aani, é aazumaav , nii a k é l wo yeezu, e elei wo p t su la za.

³¹ Naa oluma, G o GALAGI ni mà: «W l , gè t ze i ga gè Si on ta ná-zooi l wo yeezu. À t ze i ga ná-zooi ze e ga w n .» ³² Si on ulani ga ná-k gi p , ti laal ade wu, ti k i ade a Ya ase. ³³ G o GALAGI ada- GALAGI d ni de yeezu, de zobogi z l ni ma, ta

T S i Velesi i 2:3410T S i Velesi i 3:5

ná-doun zunuiti, ta ná-nu us iti p . ³⁴ Naama zi gi zu, ade ná-taaiti kpein soni da, de ti olo olo. Ade nu us iti suwu aale eni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, gila kpalaa ge la ulani. ³⁵ Toganiiti n a ade ti mak ni , ta k zoganiiti, ade ti y ni taaiti su, niiti ade ti zoni. ³⁶ É zo Al w l, zi wolai Aalen n oma , ta taai naa nii é n m i zu, ey su é zeeli Galaade, taa n p ge la ni ná, nii ade la v nini ma, maz l G o GALAGI da-GALAGI ti p d ni de yeezu. ³⁷ K l wo la ni maa u ani Am n nuiti ta-yooi a, an zi wolai Ya ke oma , ta taaiti ti gize yooi zu, ta naama ada ti tan p , niiti G o GALAGI ma levei veeni ade ya ga de aa ti maazu.

3

Basan masagi W ge ná-zooi zo fai

(Gaalu S i 21:31-35)

¹ Ade latini, de li ga Basan ele. Basan masagi W ge ulani, ta ná-k nuiti kpein, ti ade laa omi, ti a k i ade a Edeleyi. ² G o GALAGI ni mà: «Mina lua t un ba, maz l gè d a è yeezu, ta ná-k nuiti kpein, é ná-zooi a. Da so, e elei è Am l nuiti ta-masagi Si on zoni da, nii é ni zeini G se on.» ³ G o GALAGI da-GALAGI Basan masagi W ge l ni ade yeezu, é ná-k nuiti kpein ba. De ti p paani. Nu ila kpalaa ge la ulani. ⁴ Názu a de ná-taaiti p soni da, taa uul zita (60) a é ni Aaleg e yooi maa oolii zu, niiti W ge ni masadai zu ti unda, Basan yooi zu. Taa ila kpalaa ge la ni y ni, nii de la ni soni. ⁵ Naama laa wolaiti toga ni de gola, si i gaa oozagiti ti ti ma, ta k lu ogiti nu

T S i Velesi i 3:611 T S i Velesi i 3:13

ti loozu. Taaiti ti ni ná alaa, ti m in ai, niiti si i ge la ni ti ma. ⁶ Ade taai naati p kolo oloni, e elei de k ni la ga G se on masagi, Si on, n n iti. Ade nu us iti p suwu aale eni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti. ⁷ K l ade toganiiti soni , ta k zoganiiti niiti ti ni taai naati su.

⁸ Zekana, naama zi gi zu, ade ada náti kulani la Am l nuiti ta-masa feleg iti zea, zoi nii é Zulud n olu elei, é zo zi wolai Aalen n ma, ey su é zeeli G lem n gizei ma. ⁹ (Sid n nuiti ti G lem n gizei laasei p ga, Siliy n, Am l nuiti ti daasei p ga Seniil.) ¹⁰ Ade zoi kpein soni, niiti ti ni Basan masagi W ge ná-masadai zu: gize n m zu laaiti kpein, ta Galaade yooi kpein, naa Basan yooi a, ey su é zeeli Saleka taai ta Edeleyi taai ma. ¹¹ (Basan masagi W ge ila kpe ka é y ni vulua, Leefa mavofodaiti saama. Ná-pooma esui kp t ai ga k tui, naa a d La a, Am n nuiti ta-laa wolai zu. Sakpai a ga m t l naanig , kogi ga m t l feleg .)

Zulud n folo ulazu ele yooi
aa w vai
(*Gaalu S* i 32:1-42)

¹² Naama zi gi zu, ade eni ga zoi naati kpein so. Lu n ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ka gè zoi naa veeni ti ya, nii é Al w l letema l kp ma nu zu , zi wolai Aalen n ma, ta Galaade ize yooi ilazu , é ná-taaiti ba. ¹³ Manasee ná-bolodai ilazu a gè Galaade yooi m tai veai zea, ta Basan yooi kpein, nii W ge ni masadai zu unda. (Aaleg e maa oolii kpein, é

Basan kpein ba, naa a é ni lolisu ga Leefa mavo-
fodaiti ta-yooi. ¹⁴ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta,
naa a é Aaleg e yooi kpein se eni, ey su é zeeli
Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta- w pelema , é
daaseigi ni Basan laaiti ba, zaa aza ta lolisu
ga Yayiil ná-taaiti.) ¹⁵ Gè Galaade yooi veeni Makiil
. ¹⁶ Gè Galaade ilazu veeni Lu n nuiti
b , ta Gade nuiti, ey su é zeeli zi wolai Aalen n
ma, to a é ga kw pelegi, ey su é zeeli zi wolai
Ya ke ma, Am n nuiti ta- w pelema . ¹⁷ Folo
liizu w pelema ni ga Zulud n ma tu
n m i, é zo Kineel te a, é zeeli Kpolo Wanai
ma. Folo ulazu w pelema ni ga Pizega
izei a .

¹⁸ Naama zi gi zu, gè niima levei veeni wo ya, ga:
«G o GALAGI wa-GALAGI niima yooi vea wo ,
nii a k é ga w n . W iti kpein wo ga zunuiti,
wa a maa ili ga k z laiti, wo
le e wo- leaiti tu , Izelay le nuiti. ¹⁹ Wo-
anzaiti, wo-lointi, ta wa-loganiiti n a ta y ná,
naama laaiti su gè ti veai wo ya. (Wa-loganiiti m in ,
gè naa zu w .) ²⁰ Wa wo- leaiti ba,
ey su G o GALAGI doo o fe ti , e elei
é k ai la wo , tiya alaagi ti zoi z l ga
t n , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu tiya Zu-
lud n olu elei. Názu a wa ale ma la wa-yooiti
su, niiti gè ti veai wo ya.

²¹ Naama zi gi zu, gè devei veeni Zozuwe ya, gè
ma: «È- aazu naa kpein kaani, nii G o
GALAGI wa-GALAGI k ni ga masa feleg iti, pele
ana G o GALAGI a k la ga masadai kpein,
è aazu le esu ná. ²² À mina lua ti a, maz l
G o GALAGI wa-GALAGI i a é k i

zu wo .»

Moize la l a Kana minaze e zooli zu
²³ Naama zi gi zu, gè G o GALAGI
 maan n ni, gè ma: ²⁴ «Màli ii, G o
 GALAGI, è t ze i a ga è w l elei ta è-
 z b i l a ga ze, n i gè ga a-woti zunui,
 maz l galagi gele a é gee l gi zu,
 aa zooli ma, nii a zooli é ok a-
 wotiiti ma, ta a-vaa wolaiti? ²⁵ Nà è maan n zu ga è
 va bu, gè Zulud n maazu ud , gè zou ag i naa
 a, nii é z la elei, naama ize you ag i, ta
 Li an.» ²⁶ K l G o GALAGI yii aawanani mà
 wa-vaa zu, é la m ni p ga é a gòm ni.
 É ni mà: «É kula al Mina m
 p ga naama vai ta. ²⁷ L Pizega gizei ma, è
 aazuzi , folo liizu elei, ta l kp ma elei nu
 zu , ta nu yeezazu , ta folo ulazu
 elei, è p t ga aazu , maz l è la
 Zulud n nii maazu ud a p . ²⁸ Deveiti fe Zozuwe
 ya, è i d , è s b l , maz l to a é losu
 niima nu us iti tu , é zooli nii ve tiya ga t n ,
 nii è aazu p t su.» ²⁹ Ade y ni n m i zu, B te-
 Pey l letema .

4

Nu olo vai GALA ná-t giti b

¹ Niizu, Izelay le nu us iti, à woilo t giti ta deveiti
 ma, gè wo alasu da. À ti zo, wo mak ti ma, naa a
 a k wo z nvui wo, wo zooli z l ga w n , nii
 G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI feezu
 wo . ² À mina ta devei naa a, nii gè feezu
 wo ya, à mina tan p se e ba. Wa olo G o
 GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , elei gè feezu la wo

T S i Velesi i 4:314 T S i Velesi i 4:11

ya. ³ Wo- aazu naa aani, nii G o GALAGI k ni, é lo Baale-Pey l a. G o GALAGI wa-GALAGI naati kpein undaa ilini wo zaama, niiti ti p ni Baale-Pey l l bi vai a. ⁴ W iti wo ilini G o GALAGI wa-GALAGI a, wo p wa vulua za.

⁵ Wo su w ga gè wo alag ga t giti, ta deveiti, e elei G o GALAGI nà-GALAGI ma levei veeni la zèa, naa a a k wo so, wo mak naama yooi zu, wo aazu l zu ná, wo s l ga w n .

⁶ À so, wo mak , naa a a wo ga ima nuiti, ta kele ele nuiti, nuiti gaazu, ta naama vaiti m ni, ti ma: «Zii wolai nii a ga ima nu, ti ele eleg .»

⁷ Zii gele a é ná, an zou wolaiti saama, nii ná-galagiti maa u aai ba, e elei G o GALAGI da-GALAGI maa u aai la de a, si gi zu de woo ulazu la ma? ⁸ Zii wolai gele a é ná, nii t giti ta deveiti ti zea, ti z legai, e elei niima l gi la, gè feezu wo ya za?

Kulak l maiti ti veai
Sinayi gizei ma

⁹ K l à dama ga , wo aa wo-y nvui maazu, wo-zii ma voloi p su, wa a yeema naama vaiti ma, niiti ti ni wo aazu, wo ga ti-ma zeeleiti, ti mina ula wo isu. À ti l ga wo-lointi, ta wo-lounlointi. ¹⁰ À mina yeema naama voloi ma, yeei wo loni da G o GALAGI wa-GALAGI akala, G l e gizei ma, si gi zu G o GALAGI ni mà la: «Ni-ima nu us iti gaal ba kàkala , gè dàawooi l ga tiye, naa a a k ti t zeiga lua bà, ti-zii ma voloi p su eteai zu, ti ti-lointi kala da.» ¹¹ Wo maa u ani gizei a, wo lo k a . Abui soni gizei a, ey su

T S i Velesi i 4:1215T S i Velesi i 4:21

é l geezu . Kpidii ni, ta tona iingi, ta
umugi. ¹² G o GALAGI ni abui zaama
wo . Wo kp woiti m nini, k l wo la ni
gaazu aani, wooi n a é ni ná. ¹³ É ná-
minaze egi ulani k l ma wo , nii é wo leveni
ga wo so, naa a é ga t puug iti. Naa olu é ti
z ni k tu okolo feleg iti ma. ¹⁴ Naama zi gi
zu, G o GALAGI devei veeni zèa, ga gè wo ala ga
deveiti ta t giti, naa a a k , wo ti zo, wo a zi ga
tiye zoi naa zu, nii wo aazu l zu su, wo se e, é
wo ga w n .

K ganigiti k vai
maa vai
¹⁵ T ze i wo la ni nu n p gaazu aani,
voloi G o GALAGI ni zu la wo , abui
zaama , G l e gizei ma, à dama ga ,
¹⁶ wo mina yaava, wo a k ganigi
ta t , é a ga anii tan p
baa ulaba, zunu ele, aa anzanui, ¹⁷ aa suai
ta ele, nii é vulua eteai zu, aa w nii, nii
é o esu geezu , ¹⁸ aa suai ta ele, nii
é okposu zoi ma, aa kalei ta ele, nii é
zi i wu zoi wu. ¹⁹ À mina ungi wuze e, wo a
w l geezu , wo a foloi t , ta alugi, ta
somide aiti, ta niiti kpein ti volozu geezu , wo a
n k ti wu, wo a a ti l bi. G o GALAGI
wa-GALAGI naama vai y g nu us i z iti zea, zoi
ma gee l gi wu ná p . ²⁰ K l w un, G o
GALAGI liini, é wo aizi , é wo volo abu zulugi naa zu,
nii é ni ga Ezipete yooi, é wo ga ná-nu us iti,
wo gan n iti, e elei wo la za.

²¹ G o GALAGI yii aawanani mà wa-vaa zu, é
ona, é , gè la Zulud n maazu ud a, gè a l

T S i Velesi i 4:2216T S i Velesi i 4:31

zou ag i zu, nii Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI feezu
wo ya ga w n .²² N un nà, nà zaazu de mu niima
yooi zu, gè la Zulud n maazu ud a g l in,
k l w un, wa kpud zu, wo zou ag i naa ze e
ga w n .²³ À dama, wo mina yeema minaze egi
ma, nii Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI se eni wo ,
wo a k ganigi ta t ,
é a ga anii tan p baa ulaba, nii a
Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI ná-deveiti daal ma.
²⁴ Maz l Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI
e abui, nii é anii p galazu, GALAGI nii toloai.

²⁵ Si gi zu wo dointi s l su da, ta dounlointi,
wo l bi zeini zooi zu, wa akana, wo k
ganigi ta t ga ani n p baa ulaba, wo wa-
ĠALAGI Ġ o GALAGI wanama vai ni, wo
zii aawana,²⁶ gè gee l gi ta zooi zoga za ga zeeleiti
wo laal ma, kulafiliba zaa aungi a zeeli wo
ma, wo l zooi a, wo aazu s l su ga
w n , wa Zulud n ud na, wo-zii zu la oozaa ná,
maz l wa olo olo g l in.²⁷ Ġ o
GALAGI a wo vaza nu us iti saama, wo wola
aa al i zii iligiti saama, Ġ o GALAGI a
li ga woye ná.²⁸ Miná, wa gala kiligiti d bizu, nii
nu us i yeei kp t ai ga gului aa k tui, é la zooga
é a woza a, aa é a faa m ni, aa é a daami
wo, aa é a ani maku m ni.²⁹ Miná a alaagi
wo aazu Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI aizi zu ná
olu, wa ka, ni wa gaizi na ga wo-yiima p , ta
wo-y nvui p .³⁰ Niima vai kpein ka zeeli wo ma, wa-
idaa iligiti su. Naama zi giti su ti aazu, wa ale
ma Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI , wo olo gooi
. ³¹ Maz l Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI a
ga maaw in aa ĠALAGI, é la l a wo a, é la
wo olo ologa, é la yeema minaze egi ma, nii é ma

T S i Velesi i 4:3217T S i Velesi i 4:40

onai woni wo-m m wolani b .

Ɔ o GALAGI ila kpe n a
é ga GALAGI

³²À igaizi l su, fai niiti kpein ti ai, aisa wo
a z l , kaipa GALA ge nu us i t ni, é kula
etea, é zo gee ela, é li z la ele, fai nii k ala
la d ni ga laav vai, ta a aa? Nu
nii ala vaa m niga aa? ³³Nu us galagi ta
laawoo m niga n i aa, é a abui zaama ,
é la zaani, e elei k ai la ga woye? ³⁴Galagi
gele a é lia ná-nu us iti gaizi zu, zii iligiti
saama, ga olu ulaiti, ta laav vaiti, naa
maa l vaiti ba, é k i ga yeei, é maalua vaiti
k , e elei Ɔ o GALAGI wa-ƆALAGI k ni
la wo , Ezipete yooi zu, wo- aazu naa a? ³⁵É
naa kpein d ni ga woye, wo kw ga Ɔ o
GALAGI a é ga GALA, ta ili n p ge la ná t un polu.
³⁶Daawooi ze eni geezu , wo m ni, é wo ala, é
ná-abu wolai l ga woye zooi ma. Wo daawooiti m nini,
é ula abui zaama . ³⁷T ze i é wo-m m wolani
n ni , é yiimaze e ga ti-mavofodaiti, ta y ná
ti olu elei, naa a é k a, t i wo ula
Ezipete yooi a, ga ná-z b wolai, ³⁸é ziiti kp wo
lu , ti wola w l ai, ti zu a wo a, é wo l ta-
yooi zu, é fe wo ya ga w n , e elei wo p t su
da za. ³⁹À su w de mu za, wo mak
wo-yiima , ga Ɔ o GALAGI a é ga GALA gila
kpegi, geezu ta zooi ma, ta ili n p ge la ná t un
polu. ⁴⁰Wa ná-t giti so, wo ti mak , ta ná-deveiti, gè ti
veezu wo ya za, naa a a k , wo undaan , wa wo-lointi
ti y su ná wa zaana, wo-zii zu ooza zooi naa zu, nii
Ɔ o GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ga w n
ey su .

T S i Velesi i 4:4118T S i Velesi i 4:49

Maa ela wo taa sa ag iti

⁴¹ Moize yeeloni taa sa ag a Zulud n folo ulazu elei, ⁴² ti ga maa ela laai naama nui , nii é la gaa ilini ma, é nu a, é la w inze eni p l ma, nu aa nui a ela, é li taai naa gila su, z nvui a y zea. ⁴³ Lu n ná-bolodamaiti t n i ni ga Bees l, nii é ni te ebai zu gize n m i ma, Gade nuiti t n i ni ga Lam te, Galaade yooi zu, Manasee nuiti alaa t n i ga G lan, Basan yooi zu.

MOIZE NÁ-KPƏEZUGŪLAI VELESIEI

(4:45--11:32)

⁴⁴ T gi t Moize d ni ga Izelay le nuiti. ⁴⁵ Ti ni ga deveiti, ta t giti, ta kala gooiti é ti veeni Izelay le nuiti zea, ti ulaai ma Ezipete yooi a. ⁴⁶ Naa ni Zulud n olu elei, n m i zu, B te-Pey l letema , Am l nuiti ta-masagi Si on ná-zooi zu, nii é ni zeini Ĝ se on, nii Moize ta Izelay le nuiti ti k i ni ba, ti v ni ma, ti ulaai ma Ezipete yooi a. ⁴⁷ Ti ná-zooi ze eni ga t n , ta Basan masagi W ge ná-zooi. Am l nuiti ta-masa feleg i naati ti ni Zulud n olu elei, folo ulazu elei. ⁴⁸ Izelay le zeini ná kpein, é zo Al w l, zi wolai Aalen n oma , é zeeli Siyon gizei ma, nii é ga Ĝ lem n, ⁴⁹ é Zulud n ma tu n m i kpein ba, Zulud n folo ulazu elei, é zeeli Kpolo Wanai ma, Pizega izei a .

5

T Puug iti

(Egez de 20:1-17)

¹ Moize Izelay le nuiti p tolini, é ti ma: À woilo, Izelay le nu us iti, deveiti ta t giti kaa, gè feezu wo ya za. À ti ala, wo ti zo, wo a ti . ² G o GALAGI da-GALAGI minaze e boni de , G l e gizei ma. ³ É la ga de-m m wolani gila n a G o GALAGI minaze eni ti , k l dea alaa, d i p de za, de vulua. ⁴ G o GALAGI ni wo , aazuni ta aazu, gizei ma, abui zaama. ⁵ Naama zi ' gi zu, gè loni wo y zu, wa G o GALAGI, gè daawooi laazeeli wo ma. Maz l wo luani abui a, wo la ni l ni gizei ma. P t nii é boni, é ni: ⁶ «Nà ga G o GALAGI a-GALAGI, nii é è ulani Ezipete yooi a, du la l i wu.

⁷ «Gala kiligaa ti mina è n un polu.

⁸ «Mina ani maaniini sa a g l in, ga anii tan p baa ulaba, niiti ti gee l gi zu, aa niiti ti zooi ma, aa zi iti bu zooi wu. ⁹ Mina n k ti wu g l in, mina ti l bi g l in, maz l nà, G o GALAGI, a-GALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a a iti ta-vaa i otokula ti-lointi ma, ey su é zeeli yamanii za asi i ta naanisi i ma, niiti ti màayose ezu . ¹⁰ K l nà a woo iladai , ey su é zeeli yamani waagilasi i (1 000) ma, naati b , niiti ti n zu , ta ti nà-deveiti sosu.

¹¹ «Mina G o GALAGI a-GALAGI laaseigi wo fuun g l in, maz l G o GALAGI a naama nui leve ga s ba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

¹² «Doo o foloi leve ga maa ba voloi, e elei G o GALAGI a-GALAGI ma levei veai la è ya. ¹³ Da botii folo l zitai zu, è a-wotii kpein k . ¹⁴ K l folo l felasi i a ga G o

GALAGI a-ǾGALAGI ná-doo o foloi. Mina boti n p
 k ma, a-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo,
 a-woti zunuiti-yo, a-woti anzanuiti-yo,
 a-woti nik iti-yo, a-zoovalegiti-yo, an
 a-logania kpein, an w inti niiti ti zeini è
 ma, naa a a k , a-woti zunuiti ta
 a-woti anzanuiti ti la loo o ga è ele.
 15 Da iz su ga è ni ga du i Ezipete yooi zu,
 Ǿ o GALAGI a-ǾGALAGI a é è ulani ná ga
 ná-zee aa aai. Naa a é ba, Ǿ o GALAGI a-
 ǾGALAGI è levea ga è doo o foloi maa .

16 «È- l bi ta è-lee, e elei Ǿ o
 GALAGI a-ǾGALAGI ma levei veeni la è ya, naa a a k
 è-zii ma voloiti su ooza, è a-eteai zi undaan i
 zu, naama yooi zu nii Ǿ o GALAGI a-ǾGALAGI feezu
 è .

17 «Mina nu aa g l in.

18 «Mina w nzi bo g l in.

19 «Mina unma wo g l in.

20 «Mina z zeele woo wo g l in è-
 zeii laal ma.

21 «Mina aazu ula g l in è-zei i
 anzai a. Mina aazu ula è-zei i ná-p l i
 a, an ná-kpalagi, aa ná-boti zunui, aa
 ná-boti anzanui, aa ná-nik i, aa ná-soovalegi,
 aa ani n p é ga è-zei i n n .»

22 Wooiti kana, Ǿ o GALAGI ti woni wa-
 nu us iti ma, é woo ula la gizei ma, abui zaama ,
 tona iingi zu, ta umugi, é la tan p daani ma. É ti
 z ni k tu okolo feleg iti ma, é ti ve zèa.

Moize, GALA daa vaa wo nui
 (Egez de 20:18-21)

T S i Velesi i 5:2321 T S i Velesi i 5:33

²³ Wo wooi m niga ma, nii é ni ulazu kpidii zu, tama abui gizei a, wo aani p b , wa wa-wolodama undi iiti kpein, ta wa- wolaiti, ²⁴ wo ni: «W l , G o GALAGI gá-GALAGI ná-l biyai l a ga giye, ta ná-b l i elei, gi gooi m niga abui zaama, za gi kw ga ga GALA ka zoo é nui , naa zoo é y ná, é y vulua. ²⁵ K l niizu, lee vaa zu gá li l zu saai zu? Maz l abu wolai nii a gi undaa ili. Ni gá y na G o GALAGI gá-GALAGI wooi m nisu, gá za. ²⁶ Nu ila alaa ka ná n i eteai zu, nii é z nvu su GALAGI wooi m niga ga gi ele, é a abui zaama, é y vulua, é la zaani? ²⁷ Li a i, è woilo naa kpein ma, nii G o GALAGI gá-GALAGI bosu, naa olu è ti wo gi ma, gá woilo ma, gi k .»

²⁸ G o GALAGI wo-wooiti m nini, wo ai ma zu p , é mà: «Gè niima nu us iti daawooiti m niga, ti bogai è ma, gè vaa bu. ²⁹ Ni n ta la k ele ag i naati mak na, ti lua bà ti-yiima , ti nà-deveiti so yeen p , nii a k tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti undaan ey su ! ³⁰ Li, è ti ma, ti ale ma ta-ze e otaiti bu. ³¹ K l un, a y su bà , nà deveiti, ta t giti, ta faliiti bosu è ma, nii a ti ala da, ti so, ti a k zooi naa zu, nii gè feezu ti ga t n .»

³² Nii G o GALAGI wa-GALAGI ma levei vea wo ya, wa naa zo, wo a k , à mina ze e gila kpalaa ba. ³³ Wa zi ga pelei naa n g l in, nii G o GALAGI wa-GALAGI wo leveai ma, naa a a k wo a-eteai zi undaan i zu, wo-zii zu oozaa, zooi naa zu, nii wo s l su ga w n .

6

À wa-GALAGI n

wo ná-deveiti so

¹ À w l deveiti ba, ta t giti, ta faliiti, nii G o GALAGI wa-GALAGI dèveni ga gè wo ala da, nii a k wo so, wo a k , zoi naa zu wo l zu su, wo se e ga w n , ² wo lua G o GALAGI a, wa-GALAGI, wo olo wo-zii ma voloi p su ná-deveiti b , ta ná-t giti, gè ti veai wo ya. Ta ga w n , wa wo-lointi ta ti-mavofodaiti, naa a a k wo-zii zu ooza. ³ Naa a é ba, Izelay le nu us iti, à woilo ti ma, wo aa a wo olo ti , wo ti , nii a k wo undaan , wo wola m in naama yooi zu, n n i ta k in gul i oo aai ná, e elei G o GALAGI, wo- m m wolani ta-GALAGI boni la wo ma.

⁴ À woilo, Izelay le nu us iti! G o GALAGI ada-GALAGI a é ga GALA gila kpegi. ⁵ Da G o GALAGI a-GALAGI n ga è-yii p , è-y nvui p , ta è-zuvik i p . ⁶ Woi niiti gè ti veezu è ya za, ta è-yiima . ⁷ È-lointi kala ga tiye, è y p la ti ma, a na zeini a- l i wu, ta a na ziaa pelei zu, a na laa, ta a wuze ena. ⁸ Ti ga poogi, ti è-yeei a, ti ga poogi è-lo ala . ⁹ Da s a- l i ma laamasagi ma, ta a-laa zi ida ma.

Izelay le maa la n n ni, é a yeema ná-GALAGI ma

¹⁰ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI l zu la ga woye zoi naa zu, nii é ma onai woni wo- m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a, ga é fe wo , ta taa wolaiti ti agai, niiti wo la ti loni, ¹¹ p l iti ti laavegai ga ani ag iti, wa laade wo a naati pu ti wu, k l ye eiti ti w ai, wa

laade wo a ti w , leez n eleiti, ta wolive wuluiti, wa laade wo a ti zin, ¹² si gi zu wo laamiizu la, wo yi o, à dama ga , wa a yeema G o GALAGI ma, nii é wo ulaai Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹³ À lua G o GALAGI a, wa-GALAGI, t ila kpe ka wa d bi, wo ona daaseigi zu. ¹⁴ À mina p gala kiligiti ta-vaa a, nu us iti ti wo-maa oolii zu ta- alagiti, ¹⁵ maz l G o GALAGI wa-GALAGI a wo zaama, ga GALAGI nii toloai. To a yii aawana wo laal ma, é wo-ma zuwu aale e eteai zu.

¹⁶ À mina G o GALAGI wa-GALAGI zu e elei wo k ni la Masa. ¹⁷ K l à olo G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti ta ná-t giti b , ta faliiti è ti woni wo ma. ¹⁸ Wa naa , nii G o GALAGI devezu ga s leg , ta pag , naa a a k wo undaan , wo zoo wo zou ag i z l ga w n , nii G o GALAGI ma ona woni wo- m m wolani b , ¹⁹ é wo zili nuiti kpein kp wo lu , e elei G o GALAGI boni la.

²⁰ Si gi zu, elela elei, wo-loun zunuiti ti wo aaza asu da ga: «Lee vaa zu G o GALAGI da-GALAGI kala gooi niiti, ta deveiti, ta t giti feai wo ya?», ²¹ wa ti woo aa ote ga: «Gi ni ga du iti Fala n ya Ezipete yooi zu, G o GALAGI a é gi ulani ná ga ná-z b i. ²² É laav vaiti k ni gi aazu, ta poo golaiti, nii é ni ga Ezipete yooi nimiza vai, é ni Fala n ta ná-p l ye ei kpein daal ma. ²³ K l g un, é gi ulani ná a, é a ga giye , é zooi ve gi , nii é ma minaze egi woni, é ona gi-m m wolani b . ²⁴ G o GALAGI devei veeni ade ya, ga de t gi t iti so, de k , de lua G o GALAGI da-GALAGI a, naa a a k de undaan ey su , é de-y nvui mak ,

T S i Velesi i 6:25 24 T S i Velesi i 7:8

e elei é k zu la zaa aza. ²⁵ Ad un de letema, to a ga telebo faa, ni da G o GALAGI da-GALAGI ná-deveiti sona, de mak , e elei é boni la de ma.»

7

Kanaan nuiti ta ta- ganigiti
(Egez de 34:11-16)

¹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI aazu la ga woye, zoi naa zu wo se ezu ga w n , é ziiti kpein kp wo lu , G te nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Am l nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, zii l fela ti m in ai, ti-z b i w l w n i a, ² a ti l na wo yeezu, wa zobo s l na ti ma, wa ti zuwu aale e. À mina minaze e n p k ti , à mina ti maaw in a. ³ À mina vulu ma wa nu us i naati. À mina wo-loun anzanu ve ti-loun zunu , wo mina ti-loun anzanu ze e wo-loun zunu . ⁴ Ni naa laade, ta wo-lointi se ezu G o GALAGI a, ti a gala kiligiti d bi. G o GALAGI a yii aawana wo laal ma, é wo-ma zuwu aale e gaamago n . ⁵ W l elei wa ti zo da: Wa ta-zala a ulazu ti golo, wo ta-zale tuiti kpeze ele, wo ta-zale wuluiti te e ga, wo ta-ganigiti gala. ⁶ Maz l wa ga nu us iti ti adegai G o GALAGI wa-GALAGI . É yiimaze eni ga woye ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ga nu us iti ti wola viz gai.

Mali ii ná-woo iladai
ná-minaze e fai zu

⁷ É la ga wo m in a bogai z ma nu us iti ba, naa a é k ai, G o GALAGI iliai la wo a, é yiimaze e ga woye, maz l w un ka wo l i ai nu us iti kpein saama. ⁸ K l t ze i G o

T S i Velesi i 7:9 T S i Velesi i 7:15

GALAGI wo n , t ze i to a p ga é ná-minaze e konai laazeeli, nii é boni wo-m m wolani ma, naa a é k a, é wo ula ga ná-zee aa aai du la l i wu, é wo ula Ezipete masagi Fala n ya. ⁹ À su w de mu ga G o GALAGI wa-GALAGI a é ga gaama GALA gila kpegi. Woo ila GALAGI, é ná-minaze egi ta ná-woo iladai mak su ey su é zeeli yamani waagilasi i (1 000) ma, naati b , niiti ti n zu , ta ti ná-deveiti sosu. ¹⁰ K l to a a naati sala gaamago n , é zoloo ta- wotiiti ma, niiti ti maayose ezu, é ti undaa ili. To a naama nui zala gaamago n , nii é maayose ezu, é zoloo ná-k wotii ma. ¹¹ Wa deveiti so mu, ta t giti, ta kala gooiti, wo ti mak , niiti gè ti veezu wo ya za, wo a zi ga tiye.

Tuyai é koloi zu

(T S i Velesi i 28:1-14)

¹² Ni n wa y woilosu t giti ma, wo ti zo, wo zi ga tiye, G o GALAGI wa-GALAGI a ná-minaze egi ta ná-woo iladai mak wo , e elei é onani la wo-m m wolani b . ¹³ To a wo n , é tuya loo wo , é wo maam in, é doun m inm in fe wo ya. To a tuya loo wo zoi a l n giti ma: wa-moloi é ga eleegi, ta wa-l igi, ta wa-wul i, é wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti kpu u vai maaw l zoi zu, elei é minaze eni la, é ona wo-m m wolani b , ga é fe wo ya. ¹⁴ Wa-luyai a w l ziiti kpein t n i a. Zunu aa anzanu la a wo zaama ga doun z l tala nu, wa-logani ulugi zu, gila kpalaa ge la a ti zaama ga zi o uulala gele. ¹⁵ G o GALAGI a see iti kpud wo maazu, é la naama f i tan p p a wo a, niiti ti zeelini

Ezipete yooi ma, wo naa zu w ,k l to a tile e naati ma, niiti ti wo maayose ezu .

¹⁶ Wa nu us i kpein suwu aale e, niiti G o GALAGI wa-GALAGI ti l zu wo yeezu, ta maaw in mina wo zo. À mina ta- alagiti d bi, to a ga balii wo .

Mali ii a ga ná-nu us iti mak nui

¹⁷ Wa isi zu tanisu ga: «Zii niiti m in gi a, gá ti zoo ale?» ¹⁸ À mina lua ti a. À itoo naa zu n , nii G o GALAGI wa-GALAGI k ni ga Fala n, ta Ezipete yooi kpein, ¹⁹ olu ula wolaiti wo- aazu ti aani, poogiti, ta laav vaa wolaiti, G o GALAGI wa-GALAGI ná-zee aa aai, é wo ulani la Ezipete yooi a. Dele n ana G o GALAGI wa-GALAGI a naama nu us iti kpein so da, niiti wo luazu ti a. ²⁰ G o GALAGI wa-GALAGI a kaogiti te e ti laal ma, ey su ti naati kpein paa, niiti ti y su ná, ti l uzu wo a. ²¹ Wo zasu mina ali ti aazu, maz l G o GALAGI wa-GALAGI a wo zaama, GALAGI e, b l ai, ta maayikiai. ²² G o GALAGI wa-GALAGI a zii naati kp wo lu vaavaa, wo la zooga wo a ti-ma zuwu aale e gaamago n , naa a a k , d zuaiti ti mina m in, ti a wuze e wo laal ma. ²³ G o GALAGI wa-GALAGI a niima nu us iti d wo yeezu, ti unga wuulee, ey su ti undaa ili. ²⁴ To a ta-masagiti d wo yeezu, wa ti-laaseigi aa a gee l gi wu zooi ma, ta ila kpalaa ge la loga wo lu , ey su wo ti p kolo olo. ²⁵ Ta- alagiti ti ga vololibaiti, wa naati gala. À mina aazu ula wali a aa zanugi, nii é z l ni ti a. À mina ta ze e , a a wo ga balii, maz l G o GALAGI wa-GALAGI ti w inze e . ²⁶ À mina l ga

T S i Velesi i 8:1 27 T S i Velesi i 8:8

k z ba ani wa- l iti bu, wo a z ga t un
k ele. À naama anii olo olo, wo l ba, wo
deve ga k z ba anii, maz l t gi a ma.

8

Izelay le maa olo vai te ebai zu

¹ Deveiti kpein gè ti veezu wo ya za, wa ti zo, wo zi
ga tiye, naa a a k wo z nvui wo, wo maam in,
wo zoi naa ze e ga w n , nii Ġ o GALAGI ma
ona woni wo-m m wolani b . ² À iz peleiti
kpein su, niiti Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI wo zi ni ga
tiye kona uunaanig (40) laawu, te ebai zu, é baladai
l ga woye, é wo olu ula. É naa ni, nii a k
é wo oozu vaa itei w , ni wa olo ná-deveiti
b , aa ni wa l . ³ Ungo, é vaani bu, wo baladai
w , ta pului, é wo laamianigi ve ga manegi, nii wo
la ni kw , wo-m m wolani alaa ti la ni
kw . Naa maa ele ma, é ni p é wo alaa ga nui
la z nvui woga ga daamianigi n , k l k ni alaa
ga woiti p maa ele ti ulazu Ġ o GALAGI la.
⁴ Wa-ze e la ni za ani wo ba, wo- la
veni wo wu, naama ona uunaanig (40) laawu. ⁵ À
su w wo-yiima ga Ġ o GALAGI a wo
maa olozu, e elei zunui ná-doin maa olozu la.
⁶ À Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI ná-deveiti so mu, wo
zi ga ná-peleiti, wo lua ba.

Su giti ta wo minaze e zoi zu

⁷ Maz l Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI a wo
l zu zou ag i zu, zoi nii zi i m in ai su,
zi ungiti ta zou iti ti laani n m iti su, ta ti
ulazu gizeiti ba. ⁸ Zou e, nii moloiti kpein ti
t zu ga, ti-laa ga elee ta w lezege, ta leez n
elei, ta koole oole gului, ta gelenade gului, ta wolive

T S i Velesi i 8:928 T S i Velesi i 8:20

wului, ta k in gul i, ⁹ wo la kpala laamii woga ná, zou e wo la alaga ani n p ma ná, k lui a ma vasaiti su, wa zoo wo k lu igi ula ma izeiti su. ¹⁰ Wa daami wo, wo yi o, wa G o GALAGI wa- GALAGI mama zou ag i vaa zu, nii é feai wo ya.

¹¹ À dama, wo mina yeema G o GALAGI wa- GALAGI ma, wo a e ná-deveiti sosu, ta ná-fali wooiti, ta ná-t giti, niiti gè ti veezu wo ya za. ¹² Si gi zu wo daami wosu la, wo yi o, si gi zu wo p l ag iti tosu da, wo a i ti wu, ¹³ si gi zu wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ti m inzu la, walii ta zanugi m in wo ya, wo-yea ligi kpein ge m in, ¹⁴ à dama, wo yiilaa mina ve ga wasogi, wo a yeema G o GALAGI wa- GALAGI ma, nii é wo ulani Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹⁵ É loni wo lu , wo zi te eba wolai zu, nii maayikiai, sulaavegai ga kaali iti, ta aku t kaaliiti, ada v i, zi la ná, miná a é zi i ulani ná fasai a. ¹⁶ Te ebai naa zu, é wo n kulani ga manegi, nii wo-m m wolani ti la ni kw . É naa p k ni, nii a k é zea akalai l ga woye, é wo olu ula, naa oluma é faan wo . ¹⁷ À dama, wo mina ma wo-yiima : «Nà i nà-zobogi ta nà-z b i a gè niima naavoloiti s l gai da.» ¹⁸ Wa iz G o GALAGI zu, wa- GALAGI, maz l to a é zobogi vea wo , wo naama naavoloiti s l , e elei é d zu la za m n , ga ná-minaze egi maa ele, nii é ma onai woni wo-m m wolani b .

¹⁹ Ni gaama wa yeemana G o GALAGI ma, wa- GALAGI, wo il gala kiligiti polu, wo a ti l bi, wo an k ti wu, nà d zu ga woye za, ga wo undaa a ili. ²⁰ Ungo, wo undaa a ili, e elei G o GALAGI ziiti undaa ilisu da wo lu , ni wo la woiloni

T S i Velesi i 9:1 29 T S i Velesi i 9:6

Ɔ o GALAGI wooi ma, wa-ƆALAGI.

9

Izelay le nuiti ta- ololalai

¹ À woilo, Izelay le nu us iti! Wa ga a Zulud n maazu ud zu za, wo li, wo ziiti kp , ti w l wo a, ti-z b i w l w n i a, ta taa wolaiti su, si igi ti ma, é zeí geei a, ² ta ga nu us iti ti w l ai, ti wola oozakooza, Anake mavofodaiti, wo ti w , wo ti-maawoo m nini ga: «B a a zoo é Anake ná-doun zunuiti sakpe?» ³ À su w olu za, ga Ɔ o GALAGI wa-ƆALAGI i a losu wo lu e abui nii é galai wosu. To a niima nu us iti kolo olo, é ti unmaayei wo , wa zobo s l ti ma, wo ti undaa ili gaamago n , e elei Ɔ o GALAGI boni la wo ma.

⁴ Si gi zu Ɔ o GALAGI wa-ƆALAGI ti zu la wo lu , à mina bo wo-yiima : «Ada-z ledai e, é k zu Ɔ o GALAGI zooi veezu la de ya, ga ad n .» Maz l zii niiti ta-vaa i a Ɔ o GALAGI ti zu la wo lu . ⁵ É la ga wo lelebog , aa wo z leg wo-yiima , naa a é k zu wo aazu ta-yooi z l su da ga w n , k l zii naati ta-vaa i a é k a, Ɔ o GALAGI wa-ƆALAGI, ti zu la wo lu , é daawooi laazeeli, nii é ma ona woni wo-m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a. ⁶ À su w de mu ga, é la ga wo lelebog , naa a é k zu, Ɔ o GALAGI wa-ƆALAGI niima you ag i veezu la wo ya, ga w n , maz l wa ga nu us iti ti zuv ai.

Nu us iti ta-vaa aazagi
é lo nik yi oi a

⁷ À iz su, wo mina yeema, elegi wo ni
 Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI yii aawana vaiti k zu
 la te ebai zu. É zo wo ula voloi ma Ezipete,
 ey su wo zeeli ada t i, wo ni wuze ezu
 Ğ o GALAGI laal ma. ⁸ Wo Ğ o GALAGI
 yii aawanani Ğ l e gizei ma, é yii aawanani,
 w in ni ma ga é wo-ma zuwu aale e. ⁹ Si gi
 zu gè l ni la gizei ma, ga gè minaze e k tu
 okologiti se e, minaze egi nii Ğ o GALAGI
 k ni wo y zu wa tiye, gè y ni ná , ey su
 folo uunaanig ta kpidi uunaanig (40), gè la
 daami woni, gè la leni. ¹⁰ Ğ o GALAGI k tu
 okolo feleg iti feeni zèa, GALA ge ti z ai ga
 yee e ai, ti zooloo wooiti kpein ma, é ti woni wo ma gizei
 ma, abui zaama , gaal ba voloi.

¹¹ Folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig i (40)
 laawu, Ğ o GALAGI minaze e k tu okolo fe-
 leg iti feeni zèa. ¹² É ni mà: «Wuze e, è yei gaa-
 man , è ze e gizei ma, maz l a-nu us iti, è
 logai ti lu , è ti ula Ezipete yooi a, ti koto wola
 a. Ti ze ea pelei a fala, nii gè deveni ga ti zi la.
 Ti k lu aawuungai t a ga k ganigi.»

¹³ Ğ o GALAGI ni mà: «Gè niima nu us iti
 p t ga, ti zuv . ¹⁴ Be bà, gè ti-ma zuwu
 aale e, gè ti-laaseigi ale, é ula gee l gi wu.
 Zii niiti ta-zobogi w l ai, ti wola m in ai, ti le e
 niiti ba, nà è ga naati ti- .»

¹⁵ Gè yeini, gè ze e gizei ma, minaze e kokolo fe-
 leg iti ti zoni zèa, abui a so gizei a. ¹⁶ Gè w l ni,
 p t , wo kotoi ni Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI
 laal ma. Wo nik yi oi t ni ga k lu
 aawuungi. Wo ze eni gaamago n naama elei
 a, nii Ğ o GALAGI ná-fai z ni. ¹⁷ Gè kokolo

feleg iti soni ga yee feleg i, gè ti ili zoi ma, ti wolowolo wo aazu.

¹⁸ Naa oluma gè laani G o GALAGI wu, gè y ni ná, e elei n é ni la m ungi, folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40), gè la daami woni, gè la leni, t ze i koto wolai a, wo G o GALAGI wanama vai ni, wo zii aawana. ¹⁹ Maz l gè luani zii aawanai naa a, zii ulagi nii G o GALAGI ni su wo laal ma, é ni p ga é wo-ma zuwu aale e. K l názu m n , G o GALAGI gò aa oteni.

²⁰ G o GALAGI wola yii aawanani Aal n ma alaa, é ni p ga é undaa ili. Gè maan n ni Aal n alaa naama zi gi zu. ²¹ Nii é ni ga wa- otoi ungi, nik yi oi naa wo kp t ni, gè galani, gè fuk , gè k ga fufiligi, gè ma vuk i ili k tu i a, nii é yeizu gizei ma.

Nu us iti ta-vaa aaza kiligiti

²² Wo G o GALAGI yii aawanani m n Ta eyela, ta Masa, ta Ki el te-Gataava. ²³ Si gi zu G o GALAGI wo le eni la ga wo ze e Kad se-Baalenea, é wo ma: «Àl , wo zoi ze e ga w n , nii gè feezu wo ya,» wo wozotalai ni ga G o GALAGI wa-GALAGI, wo la ni laani t un da, wo la ni woiloni goo ma. ²⁴ Kaipa gè wo w ni, wo la oloni G o GALAGI .

²⁵ Si gi zu G o GALAGI ni zu la, é wo-ma zuwu aale e, gè laani G o GALAGI wu, gè y ni ná ey su folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40). ²⁶ Gè falini, gè ma: «Màli ii, G o GALAGI, mina a-nu us iti ma zuwu aale e, n iti è ti unm gai ga a-zobogi, è kulaai Ezipete yooi a ga è-ye ei ná-z b i.

²⁷ Giz a-woti nuiti su, A alaame, ta Izaake, naa Zak e a. Mina niima nu us iti so ga ti-z i, ta ta-vaa i, ta ta- otoi maa ele! ²⁸ Ni naa laade, zoi nii è gi ulaai su, naama nu us iti ta ma: *Ɔ* o GALAGI ti ula Ezipete yooi zu, é a ti aa te ebai zu, t ze i zobo ge la ni b , é a li ga tiye zoi naa zu, nii é ma vaa woni ti ma. ²⁹ Tama, ta ga a-nu us iti, n iti, niiti è ti ulaai ga a-zobo golai, ta a-yee aa aai.»

10

GALA ge ná-nu us iti maavaay fai
(*Ɛgez* de 34:1-10)

¹ Naama zi gi zu, *Ɔ* o GALAGI ni mà: «K tu okolo feleg za a ga ma m ungiti k ele, è l p b , gizei ma, è kesui t alaa ga gului.

² Nà wooiti s zu naama tu okologiti ma, wooi niiti ti ni ma m ungiti ma, niiti è ti wolowoloni, a ti la kesui zu.»

³ Gè kesui t ni ga akasia wului, gè k tu okolo feleg i za ani, e elei ma m ungiti ti ni la, gè l ni gizei ma, kokolo feleg iti ti zoni zèa.

⁴ *Ɔ* o GALAGI s i ni kokolo niin iti ma ga ma m ungiti k elei, t puug iti é ti veeni wo ya gizei ma abui zaama , voloi wo aal ni ba la. É feeni zèa. ⁵ Gè aleni ma, gè gizei yei, gè kokologiti daani kesui zu, nii gè kp t ni. Ti y g laani su, e elei *Ɔ* o GALAGI ma levei veeni la zèa.

⁶ (Izelay le nuiti ti ze eni Beel te-Benee-Yaakan, ti li M seela. Miná a Aal n zaani ná, ti maa ulu. Ná-doun zunui Eleazaal zeini potogi zu ga zala a ula undi i wolai. ⁷ Ti ze eni miná, ti li Gudeg da, ti ze e miná, ti li Y te ata, zoi zi i wola m in ai ná. ⁸ Naama zi gi zu a *Ɔ* o GALAGI

yiimaze eni la ga Leevi ná-bolodai, ga ti a G o
 GALAGI ná-minaze e kesui ze e, ti lo kakala, nii a k
 ti ná-botii , ti tuya loo nu us iti b daaseigi
 zu, naa a ti k zu zaa aza. ⁹ Naa a é ba, Leevi
 nuiti ti la t n z l ni la zooi zu ti- leaiti
 saama: G o GALAGI a é ga t n i, e elei
 G o GALAGI wa-GALAGI boni la ti ma.)

¹⁰ Gè y ni gizei ma, e elei é ni la ma
 m ungi, folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig
 (40). G o GALAGI gò aa oteni m n niizu, é
 ze e wo undaa ili fai olu. ¹¹ É ni mà: «Wuze e,
 li, è lo niima nu us iti tu . Ti li zooi naa zu, ti se e
 ga t n , nii gè onani ti-m m wolani b ga nà fe
 ti ya.»

T gi é lo n b i
 ta kolo ma vai a

¹² Niizu Izelay le nu us iti, leeni a G o
 GALAGI wa-GALAGI p ga wo k b ? To a n ga wo
 lua ba, wo zi ga ná-peleiti kpein, wo n , wo
 d bi ga wo-yii p , ta wo-y nvui p , ¹³ wo G o
 GALAGI ná-deveiti so, ta ná-t giti, gè ti veezu wo ya za,
 naa a a k wo undaan .

¹⁴ W l , gee l s b l golai maa oozaai,
 naa a ga G o GALAGI wa-GALAGI n n , naa
 zooi ta gaa aniiti kpein ba. ¹⁵ An naa e,
 wo-m m wolani n a G o GALAGI ilini
 ti a, wo ti n , ti oluma, wa e wo
 ga ti-mavofodaiti, wa a é yiimaze ea ga woye ziiti
 saama, e elei wo kaazu la za. ¹⁶ À valibo mu wo-
 yiima , wo mina gi aa ga G o GALAGI
 laal ma. ¹⁷ Maz l G o GALAGI wa-
 GALAGI a é ga GALAGI nii é galagiti unga, mali iiti ti-
 Mali ii, GALAGI nii b l ai, zee aa aai, maayiki, é

la zeel z zu zu, é la lob ani zoga,¹⁸ é tele-
 bodai zu podoin , ta poanzai, seik ma
 nui n ai b , é k n gi ta se ei veezu zea. ¹⁹ À
 seik ma nui n , maz l wo ni ga
 seik ma nuiti Ezipete yooi zu.

²⁰ À lua G o GALAGI wa-GALAGI a, wo a
 d bi, wo ili t ila kpe n a, wa na onaa,
 wo ona daaseigi zu. ²¹ T a é ga wa-maamus i
 ma ungi, to a ga wa-GALAGI, to a é k woti wolaiti
 k a wo , ti maayikiai, wo- aazu ti a. ²² Wo-
 m m wolani ti yeini Ezipete yooi zu, ti liegi ni ga
 nu uul fela (70), niizu G o GALAGI wa-GALAGI
 wo a ga maam in nu, e elei gee l gi
 aa zomide aiti ti la.

11

À G o GALAGI n ,
 wo olo ná-deveiti b

¹ Wa G o GALAGI wa-GALAGI n , wo
 ná-deveiti so yeen p , ta ná-t giti, ta ná-kala gooiti,
 ta ná-fali wooiti. ² Wo la ga wo-lointi k ele, niiti
 ti la niima vaiti kw , ti la ti aani, w i wo ná
 za, wo naa w , nii G o GALAGI wo alani
 da, b l elei, ná-zee aa aai, ta ná-z b i,
³ laav oogiti, ta k wotiiti é ti laazeelini Ezipete
 yooi zu, Fala n laal ma, Ezipete masagi, ta ná-
 zooi kpein daal ma, ⁴ nii é k ni ga Ezipete
 nuiti, ta ta-zooiti, ta ta-wotoloiti, elei é
 Seeli Kpolo i aa aleni ma la, é u ti ma, si gi
 zu ti ni wo za alabosu la, é ti maal uni, ti
 l g l in. ⁵ Wo naa kpein kw , nii
 é k ni wo te ebai zu, ey su wo a zeeli
 niima ada , ⁶ elei é Datan zoni da, ta A ilame,
 Elia e ná-doun zunuiti, Lu n ná-bolodai zu, si gi

zu zooli laalaoni da ti wu, é ti maa ulu ta ta-
 l ye eiti, ta ta-ze e otaiti, ta niiti kpein ti
 ni loni ti olu, Izelay le nuiti saama. ⁷Maz l
 wo k woti wolai naa kpein kaani, nii G o
 GALAGI k ni.

⁸Naa a é ba, à deveiti kpein so, gè feezu wo ya za, nii a
 k wo z b iz l , wo li, wo zooli zo, wo liizu,
 woná ze ega w n , ⁹wo-zii zu a ooza zooli naa zu,
 nii G o GALAGI ma onai woni wo-m m wolani
 b , ta ti-mavofodaiti, zooli n n i ta k in gul i
 oo aai ná. ¹⁰Maz l zooli nii wo liizu, wo se ega
 w n , é la ga Ezipete yooi ele, wo ulaai
 ná. Miná wa la ani zuwui vazana, k ni wo ena k ,
 e guulu kpelei. ¹¹Zooli nii wo le esu, wo li, wo se e
 ga w n , to a ga zooli nii gizeiti ti su ta n m iti, é
 y zu ga tona i é ze ezu geezu . ¹²Zou e
 nii G o GALAGI wa-GALAGI daaz bosu, é aa a
 ma, é zo konagi ma volo m ungi ma, é li ma aa elagi

¹³Ni wa olona deveiti b , gè ti veezu wo ya za, wo
 G o GALAGI wa-GALAGI n , wo a l bi
 ga wo-yii p , ta wo-y nvui p , ¹⁴to a tonai u wa-
 yooi zu, si gi zu maan ai é u la, sama gelei ta fo o
 gelei, wa wa-moloi aal ba, nii é ga eleegi, ta wa-
 l niin i, ta wa-wul i, ¹⁵to a tufa ag iti pu wa-
 l i zu, wa-loganiiti daamii vai zu, wa daami wo, wo
 yi o.

¹⁶Wa dama ga , wo mina y ná,
 wo a aka, wo a li ga gala kiligiti p pelei, wo
 a ti l bi, wo a n k ti wu. ¹⁷G o GALAGI
 a yii aawana wo ma, é gee l gi laa ulu, tona
 la ua, zooli la aniiti p n ga, wo undaa a ili
 gaaman zou ag i naa zu, nii G o GALAGI fea
 wo .

¹⁸ T gi niiti gè ti veezu, wa ti z wo-yiima ,
 ti wo isu, ti ili wo-yeeiti ba e poogi, poogi
 wo-lo ala a. ¹⁹ À wo-lointi kala ga tiye, wo
 y p la ti ma, wa na zeini wa- l i wu, ta wa
 na ziaa pelei zu, wa na laa, ta wa wuze ena.
²⁰ Wa ti z wa- l i ma laamasagi ma, ta wa-laa
 zi ida ma. ²¹ Wo-ziiti ta wo-loun zunuiti siiti su a
 ooza, e gee l giti siiti, niiti ti z l gai zoi
 maazu, naama yooi zu, nii G o GALAGI ma ona
 woni wo-m m wolani b , ga é fe ti ya.

²² Maz l ni wa olona devei niiti p b , gè
 feezu wo ya ga wo mak , wo G o GALAGI wa-
 GALAGI n , wo zi ga pelei kpein é wo alaga
 da, wo ili t ilagi a, ²³ to a zii niiti kpein
 kp wo lu , wa ziiti ta-yooi ze e ga w n , niiti
 ti m in ai wo a, z b i ti a ti le e wo a.
²⁴ Ada kpein wo losu ná ma, miná a
 ga w n , wa- w pelema a zeeli Li an
 te ebai ma, ta zi wolai Ufelate, ey su é zeeli folo liizu
 ele olo i ma. ²⁵ Nu n p ge la zooga é a wo
 zakpe, e elei é boni la wo ma, G o GALAGI
 wa-GALAGI a dualuagi l nuiti su wo lu , ti zasu
 a ali, zoi kpein su wo le esu ná.

Tuyai ta foovooi

²⁶ Gè tuyai ta foovooi ze a wo lu za, wo yi-
 imaze e: ²⁷ wa tuyai z l , ni wa olona G o
 GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , gè feezu wo ya za,
²⁸ wa foovooi z l , ni wo la oloni G o GALAGI
 wa-GALAGI ná-deveiti b , ni wa ze ena pelei a, gè ma
 levei veezu wo ya za, wo ili gala kiligiti ba, niiti wo la ti
 w .
²⁹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI liizu la ga
 woye zoi naa zu, wo ná ze ezu ga w n ,

wa tuyai loo Galizime gizei ma, wo foovooi loo E ale gizei ma. ³⁰ Naama ize feleg iti p ta Zulud n olu elei, pelei nii é folo liizu elei naa olu , Kanaan nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zulud n ma tu n m i zu, Gilegale letema , M lee s ne gului, naati koba . ³¹ Maz l wa ga a Zulud n ud zu, wo li, wo zooli zo, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya. Wa se e ga w n , wo zeiná. ³² Wa dama, wo olo deveiti b ta t giti, gè ti veezu wo ya za.

TOGITI TA DEVEITI

12

(12:1--26:19)

¹ W l t giti ta deveiti ba, niiti wa ti zo, wo a zi ga tiye wo-zii ma voloi p su, zooli naa zu, G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI feezu wo , ga wo se e ga w n .

GALA falizu ila n

² Wa naama ada ti p kpeze ele, zii naati wo aazu ti zu, ti ni ta- alagiti d bizu ná, gize aa oozagiti ma, ta gize goiti, ta gulu wolaiti bu.

³ Wa ta-zala a ulazu ti toka, wo ta-zale tuiti kpeze ele, wo ta-zale wuluiti gala, wo ta- ganigiti gale ale, ti ga ta- alagiti, wo ti-laaseigi ale, é ula ada náti, é l . ⁴ À mina ti woti naama zii ta ga G o GALAGI wa-GALAGI. ⁵ K l G o GALAGI wa-GALAGI a yiimaze ezu ga ada ta, wo-mavofodaiti kpein saama, ná a ga seizu , miná a wa li ná, wo a n k bu. ⁶ Miná a wa gala zala aiti kula ná, ta zala aiti, ta puusi iti, ta uladaiti, ta minaze e daazeeli zala aiti, ta veb aniiti wo daai isu, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yi o

m ungiti. ⁷ Miná a alaa wa daami wo ná, G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa-o, wa- l ye eiti- yo, wo oozun naama ani ag i p faa zu a wo ya, niiti G o GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo ti zu.

⁸ À mina faiti k , e elei ade k zu la za , s ka naa zu n , nii pagai gaazu. ⁹ T zeí wo la d zeelini doo o bosu , ta zooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n .

¹⁰ Wa ga a Zulud n maazu ud zu, wo zeí zooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , to a doo o gi ve wo ya, é wo ula wo zili nuiti kpein zea, ti wo-maa oolii zu, wa zeí zooi naa zu ziil igi zu.

¹¹ Ada a miná, nii G o GALAGI wa-GALAGI a yiimaze e ga ná, daaseigi a y ná a. Miná a wa naati kpein kula ná, niiti gè wo levezu ti ma, wa- ala zala aiti, ta wa-zala aiti, ta wa- uusi iti, ta wa- uladaiti, ta veb aniiti wo minaze ezu ga tiye G o GALAGI . ¹² Wa oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-woti zunuiti, ta wa-woti anzanuiti, naa Leevi nuiti ba, ti zeini wa-laaiti su, maz l naati ti la zou n p s l ni wo zaama.

¹³ À dama ga , wo mina wa- ala zala aiti kula ada tan p n , wa ná a, ¹⁴ k l wa wa- ala zala aiti kula naama ada , G o GALAGI a yeelo ná a, wa-wolodai ta zu, miná a wa naa kpein k ná, nii gè wo levezu ma. ¹⁵ An naa e, si gi zu w in a wo zo da, wa zoo wo toganii ta aa, wo ma zuai mi, é zoloo tuyai ma, nii G o GALAGI wa-GALAGI bosu wo , n p wa zeí ná. Nui nii k z ai, aa nii adegai, ta zoo ti ta mi, e n elei nu dopa zuai aa goe suai miizu la. ¹⁶ À mina n amai mi, k l wa pu ya zooi ma e zi i.

¹⁷ À mina wa-moloi ma uusi i mi wo-zeizu , ta wa-l niin i, ta wa-wul i, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yi oiti, an minaze e ganii gila kpala, aa wa-veb aniiti wo daai isu, ta wa-uladaiti. ¹⁸ Wa n G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada , é yeelosu ná a, miná a wa ti mi ná, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-woti zunuiti, ta wa-woti anzanuiti, ta Leevi nuiti ti zeini wa-laaiti su, wa oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa-wotii ma l n giti kpein su. ¹⁹ À mina yeema Leevi nuiti ma, ey su p wo-zii ma voloi p su, wa-yooi zu.

²⁰ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI wa-yooi zuw l zu la, e elei é minaze eni la wo , ni sua w in a wo zona, wa zoo wo naa kpein mi, nii a n wo . ²¹ Ni ada G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná, ná maa ooza wo a, wa-loganiiti G o GALAGI feezu wo , wa zoo wo ta ze e ma wolaiti su, aa ma goiti su, wo paa, e elei gè devei veeni la wo ya, wa zoo wo mi, wo zeini ná, e elei wo p la. ²² Wa mi, e elei nu a a dopa zuai aa goe suai mi la, nui k z ai, aa nii adegai, naa feleg p ka zoo é ta mi. ²³ À dama n , wo mina amai mi, maz l amai a é ga z nvui, à mina z nvui suai a, wo a mi. ²⁴ À mina ta mi g l in, wa pu ya zooi ma e zi i. ²⁵ À mina mi, naa a a k wo undaan , wa wo-mavofodaiti, t zeí wo naa a, nii s legai G o GALAGI aazu.

²⁶ K l wa-loganiiti wo ti veezu GALA b , ta minaze e daazeeli zala aiti, wa li ga naati naama ada , G o GALAGI yeelosu ná a. ²⁷ Wa gala zala aiti kula, suai ma amai a, G o GALAGI wa-GALAGI ná-zala a ulazu .

Wa-zala ai z iti ma amai a vaza G o GALAGI wa-GALAGI ná-zala a ulazu , wa zoo wo ma zuai ta mi.

²⁸ À iz devei niiti kpein su, gè feezu wo ya, à olo ti p b . Naazu wo undaa a n , wa wo-mavofodaiti, t ze i nii pagai, é z le G o GALAGI aazu, wa naa zu.

Nu mina ok

Kanaan nuiti ma

²⁹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI ziiti ma zuwu aale ezula wo lu , niiti wo liizu ti b , wo ti zo, si gi zu wo ti zu la, wo ze i ta-yooi zu, ³⁰ à dama ga , wo mina ga ta- alii, wo a ok ti ma, ti undaa iliga oluma wo lu .

À mina p ta- alagiti ta vaa a, wo a gaaza a bo ga: «Nu us i niiti ti ni ta- alagiti d bizu ale? Gáp gá alaagi gik ga ti ele.»

³¹ Wo elei mina ana G o GALAGI wa-GALAGI letema. Maz l zii naati ti ni fai ma zii p k zu, niiti ti G o GALAGI aazu ga k z ba vaiti, ti w in la ma. Ti y ni liizu la, ti a ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti gala ga zala ai ta- alagiti b .

13

¹ Wa olo devei kpein b , nii gè feezu wo ya, wo mak , à mina tan p da ma, à mina tan p se e ba.

K gani k nuiti maa olo vai

Izelay le nuiti saama

² Tanisu GALA goo wo nui ta a wuze e wo zaama, aa kulak l ma aa nui, é poogi ta ve wo ya, é wo laav , é maa l vai ta l ga woye. ³ Ni poogi aa maa l vai é bogai, naa laa a zeelina, é wo ma:

«Ade li, de il gala kiligiti polu, de ti l bi,» tama wo la galagi naati kw , ⁴ à mina woilo GALA goo wo nui naa wooi ma, aa kulak l ma aa nui naa wooi ma, maz l G o GALAGI wa-GALAGI se e ga é wo olu ula la, nii a k é kw ni n wo , gaamai zu, ga wo-yii p , ta wo-y nvui p . ⁵ G o GALAGI wa-GALAGI ila kpe n a wa il polu, wo lua ba, wo olo ná-deveiti b , wo woilo goo ma, wo d bi, wo ili t un ba. ⁶ Maan ga ti GALA goo wo nui naa aa, aa kulak l ma aa nui naa, maz l kp ga nuiti ti kololalai G o GALAGI wa-GALAGI laal ma, nii é wo ulani Ezipete yooi zu, é wo ula du la l i wu, maz l é ni p ga é wo ze e pelei a, nii G o GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni ga wo zi la. Wa faa il ula ana zaama.

Wo w la mina wo aka
⁷ Ni è- loin, è-lee ná-doun zunui, aa è- loun zunui, aa è-loun anzanui, aa è yiima anzai, aa è-w lai n ai è , naa ta a su na d uzu ga é è l ga, é è ma: «De li, de gala kiligiti d bi,» tama a-o, è-m m wolani-yo, wo la ni galagi naati kw , ⁸ galagiti ti w n nu us iti saama, ti u ama, aa oozama, ti zeini, é zo zou ela ga, é li zou ela ga, ⁹ mina kisu vai zo, mina woilo goo ma, mina maaw in a, mina maazasa, mina ná-kakagi l u. ¹⁰ È maan ga è paa. Yeewuze e daal ma m unpa, ga è paa, naa oluma, nu us iti ti è a. ¹¹ Da s ga k tui, é za, t ze i w in a ma ga é è ze e G o GALAGI a, a-GALAGI, nii é è ulani Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹² Izelay le nuiti kpein ta m ni, ti lua, nu n p ge la m naama woti i ma zii ta a wo zaama.

Kololala nuiti maa olo vai
Izelay le nuiti saama

¹³ Ni wa m nina taai ta ila ná-faa zu, nii G o
GALAGI wa-GALAGI feai wo ga wo ze i su, ¹⁴ nu
akaiti kula wa-nu us iti in zaama,
ti ta-laazu nuiti kala ga: «Ade li, de gala kiligiti d bi,»
tama wo la ni galagi naati kw , ¹⁵ wa naa wu-
uzum , wo ida bu, wo nuiti gaaza a ga pag . Ni
fai naa a ga gaama, daazu a e n i, naama vaa
u wolai n i wo zaama, ¹⁶ wa taa nuiti
kpein paa ga bo a z kp i, ta toganiiti. Wa kolo olo
ta su anii kpein. ¹⁷ Wa k zoganii kpein gaal ba
zaamazu , wo taai ala g l in, é ná-
k zoganii a ga zala ai G o GALAGI .
Ada ná a ga ná olo ologai, taai la
m loga olu ey su p . ¹⁸ À mina anii naa tan p
se e, nii maa ai ba, naa a a k , G o
GALAGI ná-zii aawanai aaye i, é wo maaw in a, é
wo maam in, e elei é ma onai woni la wo-
m m wolani b , ¹⁹ wa woilona G o GALAGI wa-
GALAGI woo ma, wo olo ná-deveiti b , gè ti veezu wo
ya za, wo naa , nii s legai G o GALAGI wa-
GALAGI aazu.

14

Fai niiti t gi ze i ai ti ma,
é lo saa vai a

¹ Wa ga G o GALAGI wa-GALAGI ná-dointi. Saai
a loona, à mina w n aa p l pal l
ma, aa wo a w ungi uye wo-lo ala elei ga saa
w l i ma oogi. ² Maz l wa ga nu us iti ti
adegai G o GALAGI wa-GALAGI , G o
GALAGI yiimaze e ga woye, é wo ula ziiti kpein
saama eteai zu, ga wo ga n n y .

*Sua adegaiti ta adetala geleiti
(Leevi Nuiti 11:1-47)*

³ À mina k z ba ani n p mi. ⁴ À w l suai niiti ka wa zoo ti miizu: nik i, baalagi, ta bolii, ⁵ dopai ma zii p , goegi ma zii p , gize wolii, d aalagi, d wolii, ⁶ suai nii kpein polokagi aa aliai, é miizu, é a t olu. ⁷ K l niiti wo la ti mia, an ni ti- olokagi aa ali , aa ti miizu, ti a t olu, naati ta ga niiti: m i, za ei, ta fasa wolii, an ni ta miizu, ti a t olu, k l ti- olokagi aa la alini. Wa ti leve ga ti z . ⁸ Boigi alaa, polokagi aa ali , k l é la miizu, é a a t olu, wa deve ga k z . À mina ti-ma zuai ta mi, wo mina v u ti-ma oomai ta a.

⁹ Zi wu zuaiti kpein su, nii wa zoo wo mi, naa a ga, niiti ma woekegi ti a, ta maa alai ti ma. ¹⁰ K l à mina naati mi, niiti ma woeke ge la ti a, aa maa ala la ti ma, wa naati deve ga ti z .

¹¹ Wa zoo wo w ni adegai kpein mi. ¹² K l w l niiti wo la zooga wo a ti mi: uai ma zii p , ko i ma zii p , ¹³ see ei ma zii p , ¹⁴ ta kalaw nii ma zii p , ¹⁵ sizigo ma zii p , buungi ma zii p , ¹⁶ ma wolaiti ta ma goiti, ¹⁷ kpolo laa w nii ma zii tanigaa, ¹⁸ zi w nii ma zii tanigaa, ta z gb lutugi, ta d v i.

¹⁹ Fuluani goi kpein ko egi ba, wa naati deve ga ti z , à mina naati mi. ²⁰ K l wa zoo wo naati mi, niiti ti o esu, ta ti adegai.

²¹ À mina sua mi, nii saai . Wa zoo wo fe seik ma nui ta ya, é wo b , ga é mi, aa wo p di w in ta ma. Maz l wa ga nu us iti ti adegai wa-GALAGI .

À mina boli yi oi ili ga dee ná- iimi i.

Puusi ula vai ma l gi

²² Kona-o-kona wa wa- alagi zu aniiti kpein ma uusi i ze e ba. ²³ Wa mi G o GALAGI wa- GALAGI aazu, naama ada , daaseigi a ze i ná, é ni ga wa-moloi ma uusi i, ta d niin i n n i, ta gul i n n i, é wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti ma yi o m ungiti ba, naa a k wo lua G o GALAGI wa-GALAGI a ey su , wo-zii ma voloi p su. ²⁴ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI tuya loozu la wo , é oo a gola, tanisu wo la zooga wo a lii la, G o GALAGI wa- GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná, t ze i ná maa oozu vai a, ²⁵ wa puusi i di, wo ma walii ze e, wo lii la naama ada , G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a. ²⁶ Miná, wa zoo wo naa kpein geya, nii w in wo ma, toganii ma wolaiti ta ma goiti, ta d i, ta kp le le ganiiti ta nu aazulati, nii n p n ai wo , wo daami wo ná, G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wo oozun , wa-o, wa- l ye eiti-yo.

²⁷ À mina yeema Leevi nuiti ma, ta wo zaama, maz l ti la ada n p s l ni zooi zu ga t n ga wo ele. ²⁸ Kona za asa agi ma, wa konagiza asi ima uusi ize e wa- alagi zu aniiti kpein ba, wo pu wa-laazu . ²⁹ Leevi nuiti, ti la ada n p s l ni zooi zu ga t n , naati ta a, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wa- laazu , ti daami wo, ti yi o. Naazu G o GALAGI a tuya loo wa-wotii kpein ma, niiti wa ti zu.

15

Kuyeiti suvaay konagiti
(*Leevi Nuiti 25:1-7*)

¹ Konagi l felasi iti kpein ma, wa kuyeiti suvaay .
² W l kuyeiti suvaay pelei a: Si gi zu kuyei zuvaay konagi ma zezei wosu da, G o GALAGI l bi vai ma, nu kpein é kuye ai sei i ma, é ga zou loin ga t un k ele, é mina ani n p maaloli ma. ³ Wa zoo wo i w inti da ga ti ta- uyeiti sala, k l wa wo-zei iti, zou lointi t n i y ná, wo mina ani n p maaloli ti ma. ⁴ Tama maa la n ni ga bala nu a wo zaama, maz l G o GALAGI wa-GALAGI a p ga é tuyai loo wo , é oo a, zoi naa zu, nii é feezu wo ga w n , ⁵ ni n wa woilo G o GALAGI wa-GALAGI wooi ma, deveiti gè ti veezu wo ya za, wo ti zo, wo a zi ga tiye. ⁶ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo , e elei é minaze eni la. Naazu wa a wali uyei zou iligaa ma, wo la l d boga ey su p . Wa zeii m in m in unda, k l tan p ge la zeii a wo unda.

⁷ Ni wo-zei i, zou loin ta a l na baladai zu, naama yooi zu nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , à mina aazumaav b , wo a e kuyei zu ma. ⁸ K l wa naa ma ga kuyei, nii a kula kp d ma vai zu g l in. ⁹ À dama, kisi i mina l wo-yiima , wo a ma: «Konagi l felasi i maa u a, kuyeiti suvaay konagi,» naa maa ele ma, wo aazu i lo wo-zei i zou loin a, é ga bala nui, wo la ani n p fea zea. Maz l to a aaza a ga wo-l G o GALAGI ma, wa ga s ba nu. ¹⁰ À kuyei ma, wo fe zea ga koozun i. À mina k ga ala vaa. Naa a na, G o GALAGI a tuya loo wa-woti ai kpein ma, ta wa-woti zu ti kpein. ¹¹ Bala nuiti ta n wo zaama zoi zu, naa a é ba, gè wo

T S i Velesi i 15:1246 T S i Velesi i 15:19

levea ga wo ga faan nu, wo yeavie gola
wo-zei i zou lointi b , ta maan nuiti, ta
bala nuiti ti zooi zu.

Du iti kula vai du lai zu

(*Egez* de 21:1-11;

Leevi Nuiti 25:39-46)

¹² Ni wo- loin E ulu nui ta, zunu aa anzanu,
a dina wo ma, to a botii wo
kona d zita laawu. K l konagil felasi i ma, wa fie,
é ze e wo b , é li. ¹³ Si gi zu wo fiesu la, ga é
yeema, é ze e wo b , é li, à mina e
ba, é a li ga yea aka. ¹⁴ Wa faan b , é zoloo
tuyai ma, nii G o GALAGI wa-GALAGI toa wo ,
wo se e wa-logani goiti ba, ta wa-moloi é ga eleegi, ta
wa-l i. ¹⁵ À iz su ga wa i wo ni ga
du iti Ezipete yooi zu, G o GALAGI wa-GALAGI a
é wo unmi ni. Naa a é k zu, gè niima levei veezu
la wo ya za.

¹⁶ Ni wa-lu i a na, é la p é ze e wo b ,
t ze é ilia wo a, wa wa- l ye ei, to a
gaan zu wo b , ¹⁷ naazu wa k lu aazo agi
ze e, wo goii wa- ogi a, wo b . Naazu to a
ga wa-woti nui ey su . Wa k ana n
ga wa-woti anzanui.

¹⁸ Naa mina wo ga faa a, du vie fai zu
wo , é a li yeema, é ze e wo b ,
maz l é botii a wo kona d zita laawu, é
botii a wo , nii a ga sala ze e nui n n i
zeizu feleg ele. G o GALAGI wa-GALAGI
tuya loo wo , naa kpein su, nii wo k zu.

¹⁹ Wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yi o
m ungitu, ti ga ma zin iti, à naati fe G o

GALAGI wa-GALAGI . À mina boti ga wa-
 nik iti ma yi o m ungi. À mina wa- aalagiti
 ma yi o m ungitu maale ai le e. ²⁰ Wa-o, wa-
 l ye eiti-yo, wa a mi konagi le e daa ilagila,
 G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada ,
 é yeelosu ná a. ²¹ Ni n uzu a ba, ni to a
 l kpuzu, aa gaazu olea e, aa n uzu wola
 ili ge ba, à mina naa ula ga zala a G o
 GALAGI wa-GALAGI . ²² Wa mi, wo zeini ná, nui
 nii k z ai, aa nii adegai, naati seizu feleg iti p
 ta zoo ti ta mi, e elei n nu a a dopai aa goegi
 mi la. ²³ K l à mina ma amai mi ey su p . Wa pu
 ya zooi ma, e zi i.

16

Pake f tii
 (*Egez* de 12:1-20)

¹ À aa a, molo ulasu alugi ma, wo Pake f tii
 ula G o GALAGI wa-GALAGI l bi vai ma,
 maz l naama alugi ma idii ta a G o
 GALAGI wa-GALAGI wo ulani la Ezipete yooi a.
² Wa nik i ula ga Pake zala ai, aa baalagi, aa
 bolii, G o GALAGI wa-GALAGI l bi vaa ma, naama
 ada , a yeelo ná a, ga daaseigi ná. ³ Bului
 l i su, à mina naa Pake daamianigi a, wo
 a mi, k l folo l fela laawu, wa y ului miizu,
 nii l la su. Ziizool ului naa a wo itoo
 su ga wo ze eni Ezipete yooi zu ga gaazuvil i. Naa
 maa ele ma, wo-zii ma voloi p su, wo- i ka y wo
 ze e voloi zu Ezipete yooi zu. ⁴ Naama volo l felai
 kpein daawu, maa la n ni nu a l i o gila
 kpalaa ka wo-zeizu wa-yooi kpein su. Nii é ga suai é
 ulazu ga zala ai folo m ungi ma k i, nu mina

T S i Velesi i16:548 T S i Velesi i16:12

tan p mak , é a y su sobui a zeeli. ⁵ Wo la zooga wo a Pakegi ma zala a zuai aa taaiti p n zu, niiti G o GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ya ga wo-zeizu . ⁶ K ni n G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a, ga daaseigi ná, miná a wa Pake zala ai ula ná. Wa zala a zuai daale e foloi daa zi gi zu, si gi zu wo wuze eni la Ezipete yooi zu. ⁷ Wa suai ili, wo mi naama ada , G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a. Poluma zobui, wa zoo wo li wa-ze e otaiti bu. ⁸ Folo l zita laawu, wa y ului miizu, nii l la su. Folo l felasi i, wa maa adegai wo G o GALAGI wa-GALAGI l bi vai ma. À mina boti n p k naama volo ná.

Pantekote voloi ma v tii
(Egez de 34:22;

Leevi Nuiti 23:15-21)

⁹ Wa d i aalu ga d fela. Wa gaalu fai l ze, si gi zu moloi é ga eleegi, wa naa le e vai l zeina la, wo w l t i l su n feya. ¹⁰ Naa olu, wa d iti ma v tii ula G o GALAGI wa-GALAGI l bi vaa ma. Wa veb aniiti fe b , wo daai isu, é zoloo tuyai ma, nii wa-GALAGI a tōo wo . ¹¹ Wa oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanu-iti, wa wa-woti zunuiti, wa wa-woti anzanuiti, wa Leevi nuiti ta zeini wa-laaiti su, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ta wo zaama, naama ada , G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná. ¹² Wa iz su ga wo ni ga du iti Ezipete yooi zu. Wa aa a, wo devei t iti so, wo zi ga tiye.

Kota lo f tii
(Leevi Nuiti 23:33-43)

¹³ Si gi zu wo esu la ga moloi lo a, nii é ga eleegi, ta d t vai, wa kota v tii ula, wa naa folo l fela laawu. ¹⁴ Wa koozun i zu, wo a f tii ula, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-woti zunuiti, wa wa-woti anzanuiti, é Leevi nuiti ba, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wo zaama. ¹⁵ Folo l fela a wa k f tii a G o GALAGI wa-GALAGI l bi vaa ma, naama ada , é yeelosu ná a, t zeito a aazu tuya loozu kpalagi zu anii kpein ma, ta botii kpein wa k , naa a a k , wo koozun i zu, nii kw ge la ba.

¹⁶ Ná zeizu a sa a konagi zu, zunuiti kpein ti ula k l ma G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada , a yeelo ná a: ului nii l la su naama v tii zu, ta d iti ma v tii zu, ta kota v tii zu. Nu n p ge mina ula k l ma G o GALAGI aazu ga yea aka. ¹⁷ K l s gilagilagi a a ga gala k i, é zoloo ná-s l gi ma, e elei G o GALAGI wa-GALAGI tuya loa b la.

Tukp aale e nuiti sei vai

¹⁸ Taaiti kpein G o GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo , wa tukp aale e nuiti sei naati, ta kundi iiti wa-wolodaiti su, ti a nu us iti tukp aale e ga telebodai. ¹⁹ À mina tukp i maa e, à mina zeel z zu , à mina lob ani zo, wo a yaava, maz l lob anii a a ima nuiti gaazu ole, é s balala nuiti ta-vai maa e. ²⁰ À aa a, wo tukp aale e ga s ledai, naazu wa zoo wo wa-eteai zi , wo zooi ze e ga w n , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo .

Faiti t gi ze i ai ti ma

T S i Velesi i 16:2150 T S i Velesi i 17:9

²¹ À mina sale wului ta lo zala a ulazu
oba , nii wo aazu kp t zu G o GALAGI
wa-GALAGI . ²² À mina sale tu aal
naa oba , maz l naama wotii ma ziiti
w inze e G o GALAGI wa-GALAGI ma.

17

¹ À mina sua ula ga zala a G o GALAGI wa-
GALAGI , nii n uzu tan p ge ba, é
ni ga nik i, aa baalagi, aa bolii, maz l
to a ga k z ba ani G o GALAGI wa-
GALAGI .

² Tanisu taaiti G o GALAGI wa-GALAGI ti veezu
wo , zunui ta, aa anzanui ta a ta zu, é a
wa-GALAGI G o GALAGI wanama vai , é ná-
minaze egi olo olo, ³ é li, é a gala kiligiti d bi,
é a n k ti wu, é a n k foloi wu, ta alugi, aa
somide aiti kpein, nii é devei laal ma nii gè feeni.

⁴ Wa ma woo m nina feya, wo w faa su, à ná
wola wuu ga pag . Ni gaama e, fai naa ole ,
faa i naa Izelay le nuiti saama, ⁵ nu
i naa, é ni ga zunu aa anzanu, wa aa la nu
l zu taazu , wo s ga k tuiti, é za. ⁶ Nii
maan ai é za, zeele feleg aa sa ag ná-zeele wooi
a wa lo ma, wo paa, zeele ila ná-zeele woo la kula
a su. ⁷ Zeeleiti ta ga ma m ungi ti k tuiti pili
ma, paa vai zu, nu us i m taiti ta ti a niina.
Wa faa i ula zaama ana.

Faa aagiti ka
ti-ma lukp i aa a le e
GALA seizu

⁸ Ni fai ta a aana, é il nu aa vaa a, aa
kp vaa, aa nu maawana vaa, aa faa ta, nii kpaai,
wa li ga naa, G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu
ná a. ⁹ Wa li, wo zala a ula nuiti, Leevi nuiti p t ,

ta tukp aale e nui é ná. Wa ti aaza a, ti tukp i aale e wo . ¹⁰ Wa k ana, e elei ta tukp i aale e la wo , G o GALAGI yeelosu ná a. Wa aa a, wo zi ga naa, nii ta wo ala da. ¹¹ Wa zi ga t gooi, ta wo ala da, ta tukp i naa ti gaale ezu, wo mina ze e ta-levei gila kpalaa ba. ¹² Ni nui ta a l na ga ná-wasogi maa ele, é la woiloni zala a ula nui wooi ma, nii é G o GALAGI wa-GALAGI ná-botii zu, aa tukp aale e nui é ná, zunui naa a za. Wa faa i ula ana Ize-lay le nuiti saama. ¹³ Nu us iti ta m nina, dualuagi a ti kpein so, nu n p ge la m waso fai naa ma zii ta a.

Masadai

¹⁴ Si gi zu wo l zu la naama yooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , wo se e ga w n , wo ze i su, tanisu wa aazu zu ma: «Ade masa sei unda, e elei zii z iti ti la, ti de-maa oolii zu.» ¹⁵ Wa masagi naa ze i unda, nii G o GALAGI wa-GALAGI a yiimaze e la. Zou loin ta a wa se e, wo sei unda, wo la zooga wo a yeelo w n a ga wa-masagi. ¹⁶ Masagi naa mina sooi wola m in ya, é mina nu us iti te e Ezipete yooi zu, ga ti li, ti soo m in a eya ná. Maz l G o GALAGI ni wo ma: «À mina m ale ma, wo a zi ga pelei ná.» ¹⁷ Anzai mina m in, kigi a a ote, a a ze e GALA ba. É mina walii wola aal ba, aa zanugi.

¹⁸ Si gi zu a zeina la masa kp kp gi a, to a t s i z , s i ta zu, to a bo zala a ula nuiti ma, ti ga Leevi nuiti, ga ti fe zea. ¹⁹ Naama z i mina ula zea, é a kala sii ma voloi p su, naa a a k é G o GALAGI ná-GALAGI aazuluaba vai maa li, é t gooitii kpein so,

ta deveiti, é a zi ga tiye,²⁰ naa a a k , é mina ili kib l mai zu, é a waso zou nuiti ma, é a ze e devei gila kpalaa ba, nii a k , sii zu ooza ná-masadai zu, ta mavofodaiti, Izelay le nuiti saama.

18

Zala a ula nui

Leevi nuiti daamiizu

¹ Zala a ula nui Leevi nuiti, ta Leevi mavofodai z iti kpein, ti la zou n p s l ga ga t n , e elei Izelay le nui z iti ti la. Ta ti- n gi z l gala zala aiti su, ta ani ag i kpein niiti ti veezu G o GALAGI . ² Zou la a ti ya ga t n , zou lointi saama. G o GALAGI a é ga t n i, e elei t i boni la wo ma.

³ W l , ná a ga zala a ula nuiti daamiizu, nu us iti ta fe ti ya, niiti ta nik i ula ga zala ai, aa baalagi, ta ma akigi ve zala a ula nuiti zea, ta ma al iti, ta ma ud gi. ⁴ Wa zoi a l n m ungitu kpein fe ti ya, ga moloji nii é ga eleegi, ta d niin i, ta gul i, ta baala de a m ungi wa te e wa- aalagiti ma. ⁵ Maz l wa-wolodamaiti saama, G o GALAGI wa-GALAGI yiimaze e ga Leevi nuiti ta ti-mavofodaiti, é ti lo seizu adegai ma wotii untu daaseigi vaa zu ey su .

⁶ Si gi zu Leevi nui ta ze ezu la Izelay le laai ta zu, é ni zeini ná, t ze i w in ga é li G o GALAGI yeelogai ná a, ⁷ é a botii , G o GALAGI, ná-GALAGI laaseigi zu, e elei n k leaiti, Leevi nui z iti ti losu da G o GALAGI akala. ⁸ To a n n ma laamianigi z l , é zoloo naati t n ilieg i ma, naa la ni pogani a l n gi a, é p dízu, nii é s l ni k ni zea.

Z ala goo wo nuiti ta-vai

⁹ Si gi zu wo l zu la zoi naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , à mina ok k woti i naati ma, niiti zoi naa zu nu us iti ti ti zu. ¹⁰ Nu n p ge mina wo zaama, nii a ná-doun zunui aa ná-doun anzanui ula ga zala ai, é a gala abui a. Nu n p ge mina ungaizi vaa , aa ad vaa, aa zo o vaa, aa m ta vaa, ¹¹ aa foovoo vaa, aa z nvu aaza a faa, aa sale ili ma vaa, aa g v aaza a faa. ¹² Maz l niiti ti naama vaiti k zu, naati w inze e G o GALAGI ma, t ze zoi nii wo aazu l zu su, nuiti ti zeini ná, naati ti veeni naama vaiti zea, naa a é k zu G o GALAGI wa-GALAGI a ti zu wo lu . ¹³ W un wo letegi, à ve G o GALAGI wa-GALAGI , peelalazu mina wo a. ¹⁴ Maz l zii naati wo aazu ti zu, ta a woilo ad nuiti gooi ma, ta ungaizi nuiti, k l w un wa, G o GALAGI wa-GALAGI la p ga wo a naa ma zii tan p k .

GALA goo wo nu iteiti

¹⁵ G o GALAGI wa-GALAGI a GALA goo wo nui ta wuze ezu wo ga r un k ele, wo-leaiti saama. À woilo goo ma. ¹⁶ Naa zoloog naa ma, nii wo maa aaza aboni G o GALAGI wa-GALAGI ma, voloi wo aal ni ba la G l e gizei ma, wo ni ma: «Gi la m p ga gi a G o GALAGI gá-GALAGI wooi m ni, gi la m p gi a niima abu wolai a. Gi la p gi a za.» ¹⁷ G o GALAGI ni mà naazu: «Gè vaa naa wu, nii ti bosu ani. ¹⁸ Nà GALA goo wo nui ta wuze ezu ti , ti-leaiti saama, ga è ele. Nà dàawooi u da, to a naa kpein bo ti ma, nii nà deve ma. ¹⁹ Ni nui ta a

l na, ga é mina woilo naa ma, nii é bosu dàaseigi zu, nà i, nà su olo ve zea. ²⁰K l ni gala goo wo nui ta a na dàaseigi zu ga gaazumaan i, é wooi ta wo, nii gè la deveni ga é bo, aa é gala kiligiti daaseigi zu, gala goo wo nui naa a za.»

²¹Tanisu, wa aaza asu, ga: «Gá wooi naa w ale, nii é la ze eni G o GALAGI ?»

²²Si gi zu gala goo wo nui zu la G o GALAGI laaseigi zu, gooi la il ni su, naa la ni, nii é bogai, G o GALAGI laade é a naama wooi wo. Gaazul i n a gala goo wo nui naa, a naa wo da. À mina va bu, é a wo laav .

19

Maa ela laaiti

(*Gaalu S* i 35:9-34;

Zozuwe 20:1-9)

¹Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI aazu ziiti kp zu la, niiti é p é ta-yooi ve wo ya, si gi zu wo ti zu la, wo ze i ta-laaiti su, ta ta- l iti bu, ²wa taa sa ag y ná y zoi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n . ³Wa peleiti to ti a, nii a k nu aa nui a l uzu aizi ná, wa zoi alisu ga sa ag , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n .

⁴W l elei nu aa nui maan ai la, é maa ela la, taai naati gila su, z nvui a izo: ni é sei i aa , é la gaa ilini ma, naa ná- w inze ema i ge la a kisu kaipa. ⁵A na n ga tanisu ti li ta b lai d i zu, gulu le ezu , a y na gului su, zoov i ula ma ungi a, é b lai za a, é za. Zunui naa a zoo é ela, é li taai naati gila su, z nvui izo, ⁶naa a a k , amai

otokula nui mina lia il su polu, ná-zii aawana wolai zu, é a so, ni si ooza ka a wo, é a zeeli taai naa ma, a a paa, tama zunui naa maa la n ni, é a za. W inze ema vaa la a ti y zu kaipa ta sei i, é paai. ⁷ Naa a é ba, gè devei vea wo ya, ga wo yeelo taa sa ag a y .

⁸ Ni G o GALAGI wa-GALAGI a wa-yooi zuw l na, e elei é minaze eni wo- m m wolani b , é zooi kpein fe wo ya, nii é minaze ea ga é fe wo ya, ⁹ ni n wa devei niiti so, wo a zi ga tiye, nii gè feezu wo ya za, wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo zi si n p su ga ná-pelei, wa taa sa ag la taa sa ag i niiti ma , ¹⁰ naa a a k , nu la s balala nu aa, ma amai a u zooi nii zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , nu aa ama otoi la a wo a naazu.

¹¹ K l ni w inze emai a nui ta isu sei i laal ma, é a gaa n , é so, é do a, naa za, é ela, é li, é zeí naama laai ta ila su, ¹² ná-taazu wolaiti ta nu le e kalama, a aana, ti fe amai puai, naa otokula nui ya, naa a a k é za. ¹³ À mina maaw in a, wa Izelay le ade ana s balala nui amai ma puai, wa gaan i zu.

Kw ma ma maa ta z zeele vai

¹⁴ Si gi zu wo zeizu la zooi naa zu, G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , à mina kw ma tui ze e daazu , nii é wo-zei i w gi l zu, nii nu m ungiti ti daani, ti aai ma.

¹⁵ Zeele ilagi ná-zeele wooi la zoga nu ilagi laal ma, é a lo ná-faa aazagi a, aa ná-faa i, aa kotoi tan p nu a k . Fai p gaa a

ula ba n , ga zeele feleg aa zeele sa ag ná-
zeele wooi maa ele. ¹⁶ Ni z zeelei a z i na
nui ta ma, faa i ta ma vaa zu, ¹⁷ nu feleg iti ti
zakpegai, naati ta a G o GALAGI akala, zala a
ula nuiti ta tukp aale e nuiti kakala, niiti ti botii
zu naama zi gi zu. ¹⁸ Tukp aale e nuiti ta naa
wuu ga pag gola. Ni ta kaana ga zeelei z i
woni, z zeele wooi n a é boni k loin
laal ma, ¹⁹ naazu wa naa la, nii é w inni ga é
ga k loin. Dele ana wa faa i ula la
zaama. ²⁰ Z iti ta m nina, ta lua, nu n p
ge la m naa ala vaa i ta a wo zaama.
²¹ À mina maaw in a , devei a ga: Z nvui
oto ka ga z nvui, nu aazu z gi oto ka
ga nu aazu z gi, nu iiga oto ka ga
nu iiga, nu yeei oto ka ga nu yeei, nu i
oto ka ga nu i.

20

K vai ma l giti
¹ Si gi zu wo liizu la k ma wo zili nuiti
daal ma, wo sooiti ka, ta k wotoloiti, ta
k nuiti, ti m in ai wo a, à mina lua ti
a. Maz l G o GALAGI wa-GALAGI nii é wo
ulani Ezipete yooi a, naa a wo a. ² Wa na
ele t a ga wo a k i l ze, zala a
ula nui a maa u a wo a, é k
nuiti p . ³ To a ma: «À woilo ma, Izelay le
nuiti! Wo aa za, ga wo k i wo zili nuiti
daal ma. À mina i te e wo-yiima . À
mina lua, wo zasu mina ali, wo- igi mina zupu ti
aazu. ⁴ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a
lo su wo lu , é k i wo wo zili nuiti
daal ma, naa a a k é wo izo.»

⁵ Naa oluma, kundi iiti ta k nuiti p , ti ti ma: «Nui ta a wo zaama n i aa, nii é p l logai, é la d niin ni? É ale ma ná-taazu, a a za k ma , nu ili ge a niin m unpa. ⁶ Nui ta a wo zaama n i, nii é leez n elei le eai, é la d ma waa m ungi ulani? É ale ma ná-taazu, a a za k ma , nu ili ge a ná-leez n elei ma waa m ungi ula. ⁷ Nui ta a wo zaama n i, nii é anzanui ta maazogai, é la d fuluni? É ale ma ná-taazu, a a za k ma , ta ili ge a ná-anzanu maazogai ze.» ⁸ Kundi iiti ta k nuiti p m n , ti ti ma: «Nui ta a wo zaama n i, nii é luazu, i te eai? É ale ma ná-taazu, a ak leaiti i te ega ele.» ⁹ Si gi zu kundi iiti ti esu da ga k nuiti p , ta kundi iiti sei niina nu ulugiti unda.

¹⁰ Si gi zu wo liizu la taai zosu, wo bo taazeigiti ma ga, ti ve wo ya, k vaa mina ba. ¹¹ Ni ta vaana wo isu vai wu, ti taai laalao wo ta-nu us iti kpein ta ga wa-woti nuiti, ti ga wa-lu iti. ¹² Ta l na wo isu vai a, ti k i laal wo wu, wa lati taai ma, wo sei k l su. ¹³ G o GALAGI wa-GALAGI a d wo yeezu, wa zu-nuiti kpein paa ga bo a z kp i. ¹⁴ K l anzanuiti, ta doungoiti, ta toganiiti, ta k zoganiiti wa ka taazu , wa naati kpein se e . K zoganiiti wa ti ula wo zili nuiti zea, wa naa ze e, G o GALAGI wa-GALAGI a é naa veezu wo . ¹⁵ Zekana wa k la ga naama laaiti kpein ti maa oozaai wo a, niiti ti la ni naama yooi a, nii wo zeini su. ¹⁶ K l naama laaiti ma nu us iti, niiti G o GALAGI wa-GALAGI ta-yooi veai ga é wo ga w n , nii kpein é y nvuzu ná, à mina tan p z vulua. ¹⁷ Wa niiti kpein

suwu aale e, niiti ti ga G te nuiti, ta Am l nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, e elei G o GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni la wo ya, ¹⁸ naa a a k , ti mina wo ala ga ta- olo olo k wotiiti ti k zu, ta- alagiti d bi vai zu, wo a ta ti ele, wo a kotoi G o GALAGI wa-GALAGI laal ma.

¹⁹ Si gi zu wo taai zeizu la k l su, su ooza, aisa wo a so, à mina zoov maa oolii zu wuluiti ba, ti waazu. Wa zoo wo ti-ma waaiti ta mi, k l à mina ti . Maz l d zu wului la ga nu us i, nii wa li k i loozu ma. ²⁰ Gului niiti ti la gwaa woga, nu a ma waai mi, naati n a wa zoo wo ti . Wa zoo wo ti ze e, ti ga gului, wo k z laiti kp t ga tiye taai naa laal ma, nii wo maalatigai, wo ze ma, é k i zu wo laal ma, ey su é loo bu.

21

Ni ta nu aana,
nu la paa nui w

¹ Zoonii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga w n , ni ta nui ta aana ná, wo ma oomai a d i zu, wo la nu aa nui w ni, ² wau ndi iiti ta wa-lukp aale e nuiti ta li naama ada , ti ná y zu , é zo poomai b a, é zeeli maa oolii ma laaiti su, ³ ti kw nii maa u aai. Naama laai ma undi iiti ta nik zaa yi oi ze e, nii é la d botii ni, unbawulu la d ilini unba. ⁴ Ta lii la k tu i ta b , nii é la a ga v a ey su , nu la d wozawolini ná, aa nu a ani vaza ná. Miná a ta nik yi oi ma zaai o o a wolo ná, k tu i wu.

⁵ Názu a zala a ula nuiti, Leevi nuiti ta maa u a la ná a, maz l tiya a G o GALAGI wa-GALAGI yiimaze eai ga tiye, ga ti ná-botii zu, ti a tuyai loo daaseigi zu. Tiya a ti maan ai, ti kp vaiti gaa ula ba, ta do a vaiti, ta nu maawana vaiti. ⁶ Naa olu, kundi iiti ti taai naa zu, nii d ai ga maa u a poomai a, ta yagba nik zaa yi oi maazu, nii kpo o a woloai k tu i wu. ⁷ Ti ma: «Gi-yeeiti ti la ni ga, nui nii ma ama uu nua, gi aazu la faa n p kaani, é a lo ba, gá su ga zeele. ⁸ Ee, G o GALAGI, a-nu us iti maavaay , Izelay le nuiti, è ti unmgai. Mina s balala nu aa vai ma as i la ti unma.» Pele ana amai puai ma oto gba vai a la ti . ⁹ Wa s balala nu aa vai ma as i ze e unma ana, t ze wo naa a, nii s legai G o GALAGI aazu.

Du anzanuiti ta-vai

¹⁰ Si gi zu wo liizu la, wo k i loo wo zili nuiti ma, G o GALAGI wa-GALAGI ti l wo yeezu, niiti wo ti zu ga du iti, tanisu ti zaama, ¹¹ wo zaama ta a du anzanu ag ta ana, w in so, é p ga é ze i b ga anza. ¹² To a lii la ná-p l i wu. Anzanui a n ungi uye, ta é zeezaingiti te e. ¹³ To a ná-du ze ei u, nii é ni k ba. To a ze i sinigi ná-p l i wu, é w l k ta dee ta-vaa zu, alu gila daawu. Naa a le ena, to a il polu niina, é ga sinigi, naa ga anzai. ¹⁴ Su a oozana, w in a ze ena zunui ma, to a e ba, é li ná n ai b . Zunui la zooga é a p di, aa é a d du la zu, t ze i é laa koba, ti faa ma.

Doun zunu m ungitu tosu

¹⁵ Ni anza feleg a na zunui ta ya, tanisu to a gilagi n , é le e z i a. Ni ti feleg ta dointi s l na b , tanisu doun zunui m ungi ga anzanui naa n n i, nii gola la ziimani. ¹⁶ A na pogani aa w a ná-doun zunuiti z zu, é la zooga é a doun m un tosu ve anzanui naa ná-doun zunui ya, nii gola n ai b , é a kula naa ná-doun zunui ya, nii gola la ziimani, ni naa a é ga doun m ungi. ¹⁷ K ni anzanui naa gola la n ni b , é ná-doun zunui w ga doun zunui m ungi, é pogani ma da feleg i ve zea, zea ligi kpein su. Maz l doun zunui naa a é ga suvik i ma m ungi, doun m un tosu a ga t un n n .

Doun zunui nii kpakagai

¹⁸ Ni zunui ta a ná, doun zunui ta zea, kpakagai, gaazul , é la oloni k ta dee , ni ta maa olona, k l é la oloni, ¹⁹ k ta dee ta so, ti lii la taa undi iiti p b , taa zi ida . ²⁰ Ta kundi iiti ma: «Gi-loun zunui t , kpakagai, gaazul , é la oloni gi , é a ga kolo olo nu, ta d le nu.» ²¹ Ná-taazu zunuiti kpein ta s ga k tui, é za. Wa faa i l ula ana zaama. Izelay le nuiti kpein ta ma wooi m nina, ta lua.

Nu z l gai ma oomai ná-fai

²² Ni zunui ta a faa i ta na, soloogai ga é za, wo s l gului a, ²³ ma oomai maa la n ni é a kpidii z l ni gului a. Wa maa ulu ma yeei n , maz l nii s l gai gului a, naa a ga foovooi GALA gaazu. À mina zooi z , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n .

22

À lua wo-w laiti k ligiti ba

¹ Wa wo- loin ná-nik i aa ná-baalagi aana, toai ya, à mina gaazumaav , k ni wo lii la p . ² Ni wo la zeini ada ila wa wo- loin naa, maa ooza wo a, aa wo la kw ni, à li ga toganii wa- l i wu, wo mak ba wa- l i wu, ey su é maa aaza abo, názu wa fe zea. ³ Zekana wa k la ga ná-soovalegi, aa ná-se ei, aa ani n p n wo- loin a toona ya, wo ka, à mina gaazumaav vaa la. ⁴ Ni wa wo- loin ná-soovalegi aana, aa ná-nik i, toai pelei zu, à mina aazumaav , wo a le e ba, wa ba, wo buze e.

T giti é lo faa m inm in ba

⁵ Anzanu mina zunu ze e loo ba, zunu mina anzanu ze e loo ba, niiti kpein ti naama vai zu, naati ta ga etea olo olo nuiti G o GALAGI aazu.

⁶ Ni wa w ni la a kaana pelei zu, é gului zu, aa zoi ma, ma leei ni ma ainti ma, aa ma yi oiti, à mina ma leei ta ma yi oiti kp su, wo a ti ze e. ⁷ À e ma leei a, é o e, é li. Wa zoo wo ma yi oiti se e. Wa zi na ana, wo undaa a n , wo-zii zu ooza.

⁸ Ni wa p l niin lona, k ma aan m ai, k ni wo sasai lo p l ma , é aku ma, nu a a ula ná, é a loo, a zaana, ma l a a wo a.

⁹ À mina ani iligaa zin wa-leez n elei zu, ni naa laade, nii n p a z l na ná, leez inti, ta ani waai z iti, t gi a ti ma. ¹⁰ À mina nik zin i ta soovale sin i su, wo a ti l unbawulu ilagi wu,

ti a wozai woli wo .¹¹ À mina se e loo ba, nii
f l ai zupuai ga baala de ai ta gezei.

¹² Se ei nii wo felevesu ma, wa geze
yiizayiizagi lo goizu naanig iti ba.

Vulu vai ma maa tanigaani

¹³ Ni zunui ta a anzanui ta zeina, ti faa ma, naa
oluma, naa w inze e ma, ¹⁴ é z vaiti kp t
anzanui laal ma, é kisi i wo, é lo ba, é
ma: «Gè la ni ma ea ze eni, gè fuluai ma, gè il
polu,» ¹⁵ naazu, anzanui k ta dee ta ma ea
oogi ze e, ti lii la taa undi iiti p taa zi ida ,
ti-zeizu . ¹⁶ K a ti ma: «Gè dòn
anzanui veeni zunui t i b ga vului, k l é maa oa,
¹⁷ é t ze i a ga maa oa, ga w nzi nu e, é la
ma ea ze eni. K l poogi t , nii é d zu
ga dòn anzanui ma eai ni de.» Ta maazaa kpidii
ma lasuze ei zuvie taa undi iiti gaazu, nii amai
vazagai su. ¹⁸ Taa undi iiti ta zunui naa zo, ti faa la ma,
¹⁹ t ze i é Izelay le anzanu eai ta maa oa, k ni ti
alamanii loo ma, ga wali aei ungila (100), é fe anzanu
loungoi k ya. To a y zea ga anzai ey su
saai, ma zobo n p ge la m a b , é a l
ba.

²⁰ K l tama, ni k ga gaama, anzanu loun-
goi ná-kpea vai ma oogi la aani, ²¹ ta anzanu loungoi
ula, ti to k ná-p l la , ná-taazuiti ta
s ga k tui, é za, t ze i é etea olo olo faa a
Izelay le nuiti saama, é kolo ologi , k ai ma
k ná-p l i wu. Pele ana wa faa i
l ula la zaama, nii é wo z zu.

Dakoba vaiti maa ti a

²² Ni ta zunui ta zona, é a la ga anzanui é zini b , ta ti feleg p paa, zunui ta anzanui. Wa faa i l ula ana Izelay le nuiti saama.

²³ Ni anzalopoi ta maazog zunui ta , ta omina ta zunui ta ili taazu , é la koba, ²⁴ wa li ga ti feleg taa zi ida , wo ti z ga k tui, ti za. Anzanu loungoi a za, t zeí la kpee looni, an ni taazu e, zunui a za, t zeí é aa ulaa sei i anzai ma. Wa faa i l ula ana zaama. ²⁵ Ni d i zu a zunui omigai ná ga anzanu loungoi, nii maazogai, ni a sona, é la koba, zunui é dakobai wogai, naa ila n a a za. ²⁶ À mina faa n p k ga anzalopoi, maz l é la faa aaza faa n p k ni, nii soloogai saai ma. É aani faa aagi laawu n , e elei zunu a vala la sei i a, é paa. ²⁷ Anzalopoi maazogai, zunui omigai da d i zu, é kpeeí loo , k l nu la aani, é a ba.

²⁸ Ni zunui ta anzalopoi ta ta omina, nii nu la d maazoni, é so zee a, é laa la, ti ti zo ná, ²⁹ zunui daai la, naa a wali ae uul lug (50) ve down k i ya, to a se e, é ga anza, t zeí to a é ma ea ze eai. K l é la pil ga, sii ma voloi p su.

23

¹ Nu n p ge la k anzanu tan p sei a ga anza, é mina aa ula k ma ana.

Nui niiti maan ai ga ti ula maa gi zaama

² Zunu n p nii p l z ain woloai, aa s agai, naa lal a G o GALAGI ná-maa gi zu.

T S i Velesi i23:364 T S i Velesi i23:14

³ W n loun la l a G o GALAGI ná-maa gi zu, an ti-mavofodai uusi i e, é la l a G o GALAGI ná-maa gi zu.

⁴ Am n nuiti ta Moa e nuiti ti la l a G o GALAGI ná-maa gi zu, an ti-mavofodai uusi i e, é la l a G o GALAGI ná-maa gi zu. ⁵ É ana ey su , t ze wo ulazu Ezipete yooi a, ti la ni aani wo pelei zu ga ulu aa zi , k l ti Bey l ná-doun zunui Balaame l ni ga wo laal ma, nii é ni Pet l, Meez p tami yooi zu, ga é wo voovo. ⁶ K l G o GALAGI wa-GALAGI la ni k ni, é a woilo Balaame wooi ma, é foovooi latini wo ga tuyai, maz l G o GALAGI wa-GALAGI wo n . ⁷ Wa-eteai p su, à mina yiizool ga ta-yiil i faa, aa ta-undaan vaa.

⁸ À mina Ed me nuiti w inze e, maz l wo- lointi be, à mina Ezipete nuiti w inze e, maz l wo ni ga seik ma nuiti ta-yooi zu, ⁹ doun zunuiti ti ti z l su ti-mavofodai za asi i zu, naati ta zoo ti l G o GALAGI ná-maa gi zu.

K nuiti puuzu ade fai

¹⁰ Si gi zu wo liizu la k ma wo zili nuiti daal ma, wa wa- la ai uuna, à dama, wo mina faa n p k , a wo z . ¹¹ Ni zunui ta a na ná, é z t gi letemazu, maa olo olo kpidii, to a ula wo- uuzu a, é mina l ná ga foloi. ¹² Kp k voloi, to a maagba, foloi a daana, to a zoo niina é l olu wo- uuzu .

¹³ Wa ada ta le e ba wo- uuzu olu , etea , miná a wa liizu ná d zu.

¹⁴ K nui ilagilagi a s lai ta mak ná-kas i zu, si gi zu maa alasu da, to a ze ei

T S i Velesi i 23:156 T S i Velesi i 23:22

w , naa olu a ena, é ná-kpooi maa ulu.
¹⁵ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a zi zu
wo- uuzu , é a wo mak , é zobogi ve wo , wo
pil s l wo zili nuiti ma. Wo- uuzu kpein
maan , é ade, GALA ge mina faa zolootala
n p ka wo zaama, nii a ga za u, é oluave wo
a.

T gi é lo du iti ba

¹⁶ Du i a elana, é ze e mali ii b , é a, é
l u wo b , à mina gaa ale ma olu mali ii
b . ¹⁷ To a y wo zaama wa-yooi zu, ná a
n b , wa-laai ta zu, a ná gaan zu. À mina
suzi a.

Walii nui s l su kolo ologi zu

¹⁸ Kolo olo anzanu n p aa kolo olo zunu
n p ge mina Izelay le nuiti saama, galagi
tan p d bi vaa ma. ¹⁹ Anzanui aa zunui a
kolo ologi na, ti sala, à mina a ga ma walii
tan p G o GALAGI wa-GALAGI ná-p l i wu,
minaze e daazeeli vaa zu. Maz l ti feleg p ti
maayo ge la G o GALAGI wa-GALAGI .

Kuyei maalamai ba

²⁰ À mina wo- loin ata ga é maalamai la walii
ma, aa daamianigi ma, aa ani n p ma, nii nu
a se e ga é ta la ma. ²¹ Wa zoo wo w n ata ga
é maalamai la ma, k l à mina maalama ula wo-
loin ya, naa a a k G o GALAGI wa-
GALAGI tuya loo wo , wo-yeavaiti kpein su, zooi naa
zu, nii wo liizu wo se e ga w n .

Minaze e faiti

²² Wa minaze e bona G o GALAGI wa-GALAGI
, à mina su ooza, wo daazeeli. Maz l

T S i Velesi i 23:2366T S i Velesi i 24:5

G o GALAGI wa-GALAGI a ma uyei wo ma, wa koto ze e ga naa. ²³ Ni wa zona, wo la minaze e boni, wo la koto ni. ²⁴ K l minaze e goo a ulana wo-laa , wo bo, k ni wo so, wo daazeeli G o GALAGI wa-GALAGI , e elei wo kulaa la yiima, wo boga wo-laa .

Si elei zu laamii

²⁵ Ni wa l na wo-zei i ná-leez n elei zu, wa zoo wo ma waai ta mi, wo yi o, k l à mina ta u wa-ani aka zu, wo a lii la. ²⁶ Ni wa l na wo-zei i ná-kpalagi zu, moloi é ga eleegi, wa zoo wo ma p gi ta aa olososo ga yeei, k l à mina w l t l wo-zei i ná-moloi zu, wo a ta le e.

24

Vulu zaa vai

¹ Ni tanisu zunui ta a anzanui ta zeina, ti y liizu la, w inze e ma, t zeí é fai ta a naa a, nii é la n ni b , to a vulu zaa z i t , é fe zea, é pil , é ula ná-p l i wu, ² naa a ze ena p b , é li, é zeí olu zunu ili b , ³ ni w in a ze ena naama zunui ma, é vulu zaa z i t , é fe zea, é kula ná-p l i wu, aa zunu aa elagi ná, nii é a seini, naa za, ⁴ zunu m ungi é pil ni, naa la m zooga é a sei ga anza, k z a oluma, maz l naa a ga fai k z ai G o GALAGI aazu. À mina zooi zulaave ga kotoi, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n .

T gi zeik l giti

⁵ Si gi zu zunui anzai zeizu la ga niin , suvaa a y ga k vai, daaloba woti vaa la laa unma, to a y ná-p l ye ei yeema, ey su kona gila, anzai é fuluai, é naa oozun vai .

⁶ À mina wo-zei i ná-molo zi a odai ta etei ti feleg ze e ma ga kp unma. À mina v l ite etei ula zea, maz l wa naa na, k e wa z nvui ula zea.

⁷ Ni wa zunui ta aana, é nu vului ta unmaai wo-lointi Izelay le nuiti saama, é d du lai zu, aa é p di, k ni unma nui naa za. Wa faa i l ula ana zaama.

⁸ À dama ga gee zee i, wo naa kpein so, wo zi la, nii zala a ula nui Leevi nuiti ti wo alasu da. Wa devei naati so, wo zi ga tiye, nii gè feeni ti ya. ⁹ À iz naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI k ni ga Miliyame, wo ai ma si i wosu, wo ulaai ma Ezipete yooi a.

¹⁰ Wa kuyei na wo-zei i ma, à mina l ná-p l i wu, wo a ma unma ani ze e, ¹¹ wa kuye zo nui maa un etea , é a ga ná-kp unma anii wo etea . ¹² Ni bala nui e, é ná-se e wolai veai wo ya ga kp unmai, aisa wo a la, k ni wo ná-kp unma anii aa ale ma, wo fe zea. ¹³ À mina e te esu p pa, foloi a na daa, naa a a k a na laa, é p ma, é tuya loo wo . G o GALAGI wa-GALAGI a naama vai leve wo ga telebodai.

¹⁴ À mina tooma vaa ga zea aka nui, aa maan nui, wo a ná-folo wotii ma zalai olo olo, é ni ga Izelay le nu, aa seik ma nui nii é zeini wo zaama, wa-yooi zu.

¹⁵ K ni wo salai ve zea, folo-o-folo aisa foloi a da, maz l to a ga zea aka nui, kpala ga zalai z l fai. Ni naa laade, to a kpee loo G o GALAGI woizu wo laal ma, ma otoi a la wo unma.

¹⁶ Nu la doun k iti paa ti-lointi ta- oto ai vaa zu, nu la dointi paa ti z l nuiti ta- oto ai

vaa zu. Es gilagilagi a za t i ná-kotoi vaa zu, nii é k ai.

¹⁷ À mina tukp aale e gazeel z zu, wo a seik ma nui l , aa podoin. À mina poanzai ná-se ei zo ga kp unma. ¹⁸ À iz su ga wo ni ga du iti Ezipete yooi zu, G o GALAGI wa-GALAGI wo unmi. Naa a é k a, gè devei nii veezu ga wo zi la.

¹⁹ Si gi zu wo moloi le ezu la wa- alaga , wa yeemana molo ilii ta ma kpalagi zu, à mina ale ma, wo ase e. À z ná. To ay ná seik ma nui ti b , ta podointi, ta poanzaiti, naa a a k G o GALAGI tuya loo wo , fai kpein su wo k zu.

²⁰ Wa wolive wului ma waai lo ana ga, à mina zi ogi zu, niiti ti y gai ma ekegiti ga, naati ta ga seik ma nui ti n , ta podointi, ta poanzaiti.

²¹ Zen ana, si gi zu wo leez inti kulazu la, à mina ale ma ogi zu, wo a ma p gi m taiti kula, niiti ti y gai ma ekegiti ba, naa a ga seik ma nui ti n , ta podointi, ta poanzaiti. ²² À iz su ga wo ni ga du iti Ezipete yooi zu. Naa a é ba, gè devei nii veezu wo ya, ga wo so, wo zi la.

25

¹ Kp a na zunu feleg iti z zu, ta li tukp aale ezu , z i peai, faa la a naa a, s ba nui eelala. ² Ni maan ga é lo a, tukp aale e nui a p zooi ma, é do a pee nui aazu ga kpak tieg i, nii soloogai ná-faa olo ologi ma. ³ K l é la lo aa, é a ud kpak uunaanig i (40) maazu, ti a y do azu, ti a poo a ma gola, wo a wo- loin aazu unfe se e.

⁴ À mina nik ilaa ili, a na moloï aaliaga.

Poanza zeï vai,
nii é la d doun z l ni
⁵ G lointi ta zeina ada ila, gilagi za, é la
 doun zunu y ni, nii saai, naa anzai la ula kooi a,
 é a zeï nu ili b , k l k loin a il
 polu, é sei ga anza, é k loun vai laazeeli. ⁶ Doun
 zunu m ungi anzanui naa s l su, to a leve ga
 k loin saai naa ná-doun zunui, naa a a k
 daaseigi naa mina loo ya Izelay le nuiti saama. ⁷ Ni
 w in la zunui naa ma ga é a nim i zeï, anzanui
 a li taa undi iiti p b taa zi ida , é ti
 ma: «Nim i l ga é mina k loin
 laaseigi y Izelay le nuiti saama, é la p é a sèi, r i
 gè ga nim i.» ⁸ Taa undi iiti ta toli, ti
 p . Ni a lona kpaan, é : «Gè la p gè a se e,»
⁹ nim i a maa u a ba taa undi iiti gaazu,
 é naa ná-sa alagi ula k a, é laa i u
 gaazu. To a bo, é woo ula la, é : «Zunui nii é la
 p gak loin ná-p l i aa al , naama nui
 a ga nii elei.» ¹⁰ Daaseigi a ba
 Izelay le nuiti saama ga: «Zunui nii k a za alagi
 ulaai k a, naa ná-p l i.»

N pi l gi

¹¹ Si gi zu zunu feleg iti ti pii zu la, ni gi-
 lagi anzai a maa u ana ti a, é é sinigi ula z i
 ya, naa e do azu, anzanui naa a yeemaalena, é zunui
 zo tu , ¹² wa zeeï le e ba. À mina maaw in a.

Z ganiiti

¹³ Kilo tui ma zii feleg mina wo ya
 wa- l i zu, gilagi wui, z i wu gi ve a.

T S i Velesi i 25:1470 T S i Velesi i 26:3

¹⁴ K ganii ma zii feleg mina wo ya wa-
l i wu, gilagi wola w l , z i wola l i. ¹⁵ Kilo
tui ta k ganii, niiti ta wo ya, k ni ti
z le, ti zooloo su kpein n , naa a a k wo-zii zu ooza
naama yooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu
wo . ¹⁶ Maz l nu n p é zi zu ana,
nu n p é yaava vai naa zu, naa maayo ge la
G o GALAGI wa-GALAGI .

Amal ke nuiti ta-vai

¹⁷ A iz su elei Amal ke nuiti ti wo zoni da
pelei zu, wo ulazu Ezipete yooi zu, ¹⁸ elei ti
il ni la wo olu, ti oluzu nuiti so, fik la ni
wo zu, wo l ai, t ze ti la ni luazu GALA ba.
¹⁹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI doo o feezu la
wo , é wo ula wo zili nuiti zea, ti wo-maa oolii zu,
zooi naa zu é feezu wo ga w n , à Amal ke nuiti
ma zuwu aale e gee l gi wu, ti-laaseigi ale, ta-
isi i l . À mina yeema naa ma pa, wo k .

26

Minaze e zooi zu
wulu waa m ungit

¹ Si gi zu wo zeelizu la naama yooi zu, nii G o
GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , si gi zu
wo se ezulu la, wo ze ná, ² wo ilagilagi a ta ze e
zooi ma l n m ungi a, é aazu s l su zooi
naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya,
to a ti u kp l gi zu, é li G o GALAGI
wa-GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná. ³ To a
li, é zala a ula nui a, nii é botii zu naama zi gi
zu, é ma: «Nà d zu za ga G o GALAGI
a-GALAGI ga gè l a zooi naa zu, nii G o GALAGI
onani ade-m m wolani b ná-faa zu, ga é fe de

»⁴ Zala a ula nui a kp l gi ula zea, é sei
 Ƴ o GALAGI ná-zala a ulazu akala .
⁵ Zunui a Ƴ o GALAGI ná-GALAGI aazu,
 é : «K wola ni ga Alame nui, si zi nu, é
 yeini Ezipete yooi zu ga nu ulu ko n , é zeí ná, ti
 ga zii wola ná, ti z b , ti wola m in. ⁶ K l
 Ezipete nuiti ti gi zopele uni, ti gi w inze e, ti
 gi l du la aa golai zu. ⁷ Názu a gi kpee looni la
 Ƴ o GALAGI woizu, gi-m m wolani ta-ƳALAGI.
 É gi ala gooiti m nini, é gá-maaw in a, ta gá-
 l i, ta gá- olu ulai, ⁸ é gi ulani Ezipete a ga
 ná-zee aa aai, naa ni ga kite e vaa wola Ezipete
 nuiti b , ta poogiti, ta laav vaiti. ⁹ Naa olu, é
 loni gi lu , é a ga giye niima yooi zu, é zooi nii
 ve gi ga faan , n n i ta k in gul i
 oo aai ná. ¹⁰ Naa a é ba, ee, Ƴ o GALAGI,
 gè aa è za ga zooi ná-t n m ungití, zooi nii
 è fea b .» Naa oluma, to a kp l gi zeí Ƴ o
 GALAGI ná-GALAGI akala, é n k bu. ¹¹ Naa olu,
 wa oozun , wa Leevi nuiti, ta seik ma nuiti ti
 wo zaama, ani ag iti kpein su, nii Ƴ o GALAGI
 wa-ƳALAGI fea wo , wa wa- l ye eiti.

Kona sa ag uusi iti

¹² Si gi zu wo esu la ga wo z l ganiiti kpein
 ma uusi i ze e ba, konagi za asi i ma, puusi
 onagi ma, wa feena Leevi nuiti zea, ta seik ma
 nuiti ti wo zaama, ta podointi, ta poanzaiti, ti ani
 z l , ti mi, ti yi o, wo zeini ná, ¹³ naazu, wa
 nii wo Ƴ o GALAGI wa-ƳALAGI aazu, wo ma:
 «Nii kpein é ga n nà-p l i wu, gè naa ula ná,
 gè fe Leevi nuiti zea, ta seik ma nuiti, ta podointi,
 ta poanzaiti, é zooloo deveiti kpein ma, è feeni zèa. Gè la
 a-leveiti ta ila kpalaa kolo oloni, aa gè a yeema

T S i Velesi i26:1472T S i Velesi i27:2

ta ma. ¹⁴ Gè la puusi i nii ta ze eni ba, gè a mi saa w l wo faa zu, gè la ta ze eni ba, si gi zu k z a ni de la, gè la ta veeni g v ya. Gè G o GALAGI nà-GALAGI wooi zog , gè zi ga a-leveti kpein, è ti veeni zèa. ¹⁵ Y geezu , è aazulo è-zeizu adegai a, gee l gi unga , tuya loo a-nu us iti b , Izelay le nuiti, ta zooli nii è feai gi , e elei è ma onai woni la gi-m m wolani b , zooli n n i ta k in gul i oo aai ná.»

Minaze e goo aa elagi

¹⁶ Za, G o GALAGI wa-GALAGI a zu wo , ga wo ná-deveiti so, ta ná-t giti. Wa olo ti , wo ti zo ga yiima p , ta wo-y nvui p . ¹⁷ Wo minaze ea za G o GALAGI , ga to a ga wa-GALAGI, ta wa zi ga pelei naa, nii é d a ga woye, wo ziima vaiti k , wo olo ná-deveiti ta ná-t giti b , wo woilo gooi ma. ¹⁸ G o GALAGI letemazu, é minaze ea wo za, ga wa b ga nu us iti ti wola viz gai, niiti ti olozu ná-deveiti b . ¹⁹ Ungo, G o GALAGI wa-GALAGI a p wo yeele e ziiti p ba, é ti t ai, wo l biyai z l , wo-l i ula, wo-losu w l , wo ga nu us iti ti adegai b , e elei é boni la.

MINAZEGE GI NIINE VAI

27

(27:1--28:68)

T gi z vai

¹ Nu us iti ta- wolaiti ti il ni Moize olu, é t gi veeni Izelay le nuiti zea, é ti ma: Wa deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ² Foloji wa Zulud n ud la, wo l zooli naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , wa k tu aazagi ma zi igi aal ba,

wo kobegi zi ma. ³ Wa zi wolai ud na, wo t gooi kpein s k tui naati ma. Wa l ana naama yooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , n n i ta k in gul i oo aai ná, e elei G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI mi-naze eni la wo . ⁴ Wa Zulud n ud na, wak tu zi igi lo E ale gizei ma, e elei gè ma levei veezu la wo ya za, wo kobegi zi ti ma. ⁵ Naama ada n a wo zala a ulazu losu ná G o GALAGI wa-GALAGI , ga k tuiti, nii k lu ani la d v uni ba. ⁶ À mina G o GALAGI wa-GALAGI ná-zala a ulazu lo ga k tu za aai. Wa gala zala aiti kula b naama zala a ulazu . ⁷ Wa ziil i zala aiti kula, wo naa mi ná n , wo oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu. ⁸ Wa niima l gooititi kpein s k tu zi igi ma ga pag , nu a zoo é kala ga pag .

⁹ Naa oluma, zala a ula nui Leevi nuiti ti il ni Moize olu, é ni m n Izelay le nuiti kpein p , é ti ma: Izelay le nu us iti, à maa kp , wo woilo! Za, wo a ga G o GALAGI wa-GALAGI ná-nu us iti. ¹⁰ À olo de mu G o GALAGI wa-GALAGI laawooi . À ná-deveiti so kpaan, ta ná-t giti gè ti veezu wo ya za.

¹¹ Naama volo ná n a Moize niima levei veeni la nu us iti zea, é ti ma: ¹² Si gi zu wo Zulud n ud zu la, Simiy n ná-bolodamaiti, ta Leevi n n iti, ta Zuda n n iti, ta Isakaal n n iti, ta Zoz fe n n iti, ta B nzam n n iti, ta lo Galizime gizei ma, ti tuyai loo nu us iti b . ¹³ Lu n ná-bolodamaiti, ta Gade n n iti, ta As l n n iti, ta Za ul n n iti, ta Dan n n iti, ta N fetali n n iti, ta lo E ale gizei ma, ti foovooi loo.

¹⁴ Leevi nuiti ta kp i ze e, ti bo Izelay le nuiti ma ga woo wola, ti ma: ¹⁵ «Foovoo nu a ga nui naa, nii é k ganigi ta t zu, é p n , aa é vololibai t zu ga k lu aawuungai, ga é to ada maal uai ta zu, naa ala ani t aiti, maayo ge la G o GALAGI .» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁶ «Foovoo nu a ga naa, z i é aa ulazu k ta dee ma.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁷ «Foovoo nu a ga naa, z i é ti w pelema ma tui ze ezudaazu ta sei i, é ta ili pelei zu.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁸ «Foovoo nu a ga naa, z i a gaazu ole nui aka.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁹ «Foovoo nu a ga naa, z i é tukp aale e vai maa esu seik ma nui laal ma, aa podoin, aa poanzai.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁰ «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga k anzai ta, maz l é aa ula k ma.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²¹ «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga suai ma zii n p .» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²² «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga baazeelai, k ná-doun anzanui, aa dee ná-doun anzanui.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²³ «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga m in.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁴ «Foovoo nu a ga naa, z i é sei i aazu d uzu.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁵ «Foovoo nu a ga naa, z i a lob ani zo, ga é s balala nui aa.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

T S i Velesi i 27:2675 T S i Velesi i 28:11

²⁶«Foovoo nu a ga naa, z in p é la unfema veeni t gooi niiti b , é ti zo y , é la zi ni ga tiye.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

28

Tuya loo vaiti

(Leevi Nuiti 26:3-13;

T S i Velesi i 7:12-24)

¹Ni wa olona ga pag G o GALAGI wa-GALAGI , wo ná-deveiti so, wo zi ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, G o GALAGI wa-GALAGI a wo ga ma m ungi, wo w l ziiti kpein ba eteai zu. ²Ni wa olona G o GALAGI wa-GALAGI , w l tuyaiti ba, é aazu ti loozu wo : ³To a tuya loo wo taazu , ta ala ai zu. ⁴To a tuya loo wo , é doun m in m in fe wo ya, é daamianigi ve wo ya ga b l a, é wa-nik iti gaaw l , ta wa-aalagiti, ta wa-woliiti. ⁵To a tuya loo wa- l giti ta wa- a a li iiti ma. ⁶To a tuya loo wo , wa na lia, ta wa na aa.

⁷G o GALAGI a wo zili nuiti suvaza, ta aana laal zu wo wu. Ta zi ga pele ila n , ta na aa wo laal ma, k l ta ela wo a, ti li ga pele l fela. ⁸G o GALAGI a tuya loo wo , é molo otaiti daave, wo z l wo-yeavai p su. Ungo, G o GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo zoi naa zu, nii é feezu wo .

⁹Ni wa olona G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , wo zi ga pele naati, é ti l a ga woye, to a wo ga ná-nu us iti ti adegai b , e elei é minaze eni la. ¹⁰Eteai zu nu us iti kpein ta ka ga G o GALAGI laaseigi a wosu wo . Ta unfema ve wo . ¹¹G o GALAGI a ani ag i kpein

gaav ni wo , zooli naa zu, nii é minaze ea, é ona ma vaa zu wo-m m wolani b , ga é fe wo ya: to a doun m inm in fe wo ya, wa-loganiiti ti u u, ti m in, é daamianigi ve wo ya ga b l a. ¹² G o GALAGI a ná-naavolo mak su ag i laalao wo , geezu , é tonai u wa-yooi zu ma yee alai ma, é tuya loo botii kpein ma, nii wo-yeei k zu. Wa kuyei zou m inm in ma, k l wa i wo d la a ba ga wo kuye ze e. ¹³ G o GALAGI a tosu m ungi ve wo ya ziiti kpein saama, wo la a ga ma aa ela. Wa y loni elela n , wo la yei a bu, ni n wa woilosu G o GALAGI wa- GALAGI ná-deveiti ma, gè ti veezu wo ya za, wo olo ti , wo zi ga tiye, ¹⁴ wo mina ze e gila kpalaa ba, devei nii kpein gè feai wo ya za, wo mina ili gala kiligiti ba, wo a til bi.

Foovooi ta iligaa

(Leevi Nuiti 26:14-46)

¹⁵ K l ni wo la oloni G o GALAGI wa- GALAGI , ni wo la aa aani, wo a ná-deveiti ta ná-t giti so, wo a zi ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, w l foovooiti ba, ti aazu zeelizu wo ma: ¹⁶ To a wo oto taazu , ta ala ai zu. ¹⁷ To a wa- l giti ta wa- a a li iiti koto. ¹⁸ To a wo oto, é la doun m inm in fea wo ya, é a daamianigi ve wo ya ga b l a, é a wa-nik iti gaaw l , ta wa- aalagiti, ta wa-woliiti. ¹⁹ To a wo oto, wa na lia, ta wa na aa.

²⁰ G o GALAGI a yee e maan i a, é a wo laal ma, ta faazupui, ta wo olo olo fai, fai kpein su wa k zu, ey su wo olo olo m tu, su la ooza wo l , t ze i wo l a ba, wo faa iti k .

²¹ G o GALAGI a f zee i ili wo a, nii a wo-ma zuwu aale e zooi naa zu, nii wo aazu s l su ga w n . ²² To a wo l ga k s kolegi, k l kpadimai, ta kp l l gi ma zii p . To a f v gi ili wa- alagiti su, ta siinziin ganigiti ta-zee iti. Naama maan iti kpein ta il wo olu, ey su wo undaa ili. ²³ Gee l gi é wo maazu , naa a aa e k lu igi, zooi wo ma, naa aa e k lui. ²⁴ G o GALAGI a fufiligi ta a aegi le e wa-yooi zu tonai otogi zu, naati ka ta uuzu wo ma, ti ze e geezu , ey su wo-ma zuwu aale e.

²⁵ To a va bu, wo iz wo zili nuiti ba, ni wa zi na ga pele ila n , wo a li ti laal ma, pele l fela a wa ela la ti a. Fai niiti ta zeelizu wo ma, naati ta eteai ma masadaiti kpein maalua. ²⁶ Wo-ma oomaiti ta ga w niiti ta d zuaiti daamianigi, nu n p ge la aa, é a ti iikpi wo maazu.

²⁷ G o GALAGI a divologi lo wo a, e elei é ni la ga Ezipete nuiti, ta puz ulagi, ta d i, ta maa elegi niiti ti la zalea. ²⁸ To a titi see i ili wo ma, ta gaazu olei, ta imalalai, ²⁹ wo a yee m m foloi, e elei gaazu ole nuiti ta a k la kpidii zu. Wo- vai tan p su la t a. Yeen p , k ni n nuiti ti a loo wo ma, ti wo yea ale, nu n p ge la ga wo a, é a wo maalobo.

³⁰ Ni zunui ta a anzalopo maazona, zunui ta ili ka naa ea. Nui ta a p l lona, ta ili ka a ze i naa wu. Nui ta a kpele le ena, t i la ma waai ta mia. ³¹ Ta wa-nik iti paa wo aazu, k l wo la ma zuai tan p mia. Ta wa-zoovalegiti unma wo aazu, wo la s l ga olu g l in. Wo zili nuiti ta wa- aalagiti ta wa-woliiti kula wo ya, nu n p ge la

ga wo a. ³² Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta l zii iligiti zeezu, wa naa aazu, ti w in a wo zo, k l wo la zooga wo a faa n p k . ³³ Zii wo la kw , naa a a wa-yooi ma l n gi mi, ta botii kpein wo k zu, naama l n giti, nuiti ta n loozu wo ma , ti a wo olo olo. ³⁴ Naama vaiti ta na a wo aazu, wo a ti a, wo- igi a ula wo ya. ³⁵ G o GALAGI a divologi lo wo- iibiiti ba, ta wo- alaiti, to a lo wo- us i kpein ba, é zo wo- a , é l w ungi zu, nii é la d ga ey su p .

³⁶ G o GALAGI a wo l du lai zu, wa wa- masagi wa sei unda, wo li zii ta zaama, nii wa-o, wo-m m wolani-yo, wo la ni kw g l in. Wa l gala kiligiti d bi vai zu, niiti ti ga guluiti, ta k tuiti. ³⁷ Nu us iti kpein G o GALAGI a li ga woye ti b , wa-vai a ti laav , wo ti ga faalaalii, ti a ula wo zu.

³⁸ Wa ani zuwu m inm in faza wa- alagi zu, k l tago n a wa s l , maz l kotogiti ta ti p kolo olo. ³⁹ Wa leez n eleiti te e, wo boti ti zu, k l wo la d z l ga ba, wo a kp le, wo la ma waa ila kpalaas l ga, wo a kula, maz l elekkelegiti ta ti p mi. ⁴⁰ Wolive wului a wa- yooi a ná p , k l wo la gul z l ga ma waai a ga m in a, an nii wa si zu ma, maz l wa-wolive ma uai a a uuzu ya. ⁴¹ Wa doun zunuiti ta doun anzanuiti s l , k l ti la a ga w n , maz l ta ti l du lai zu.

⁴² Kotogiti ta wa-wuluiti kpein gaami, ta zoi aa lufaiti.

⁴³ Seik ma nuiti ta wo zaama, ti-losu a li ga w l a w n i a, w un wa y n yeizu bu . ⁴⁴ Tiya a ta kuyei zu wo ma, k l w un wo la ani n p s l ga, wo a kuye

ti ma. Ta wo lu , wo ga ti olu elei.

⁴⁵ Naama voovooi kpein ka la wo unma, é il wo olu, é wo zo, ey su wo-ma zuwu aale e, t ze wo la olozu G o GALAGI wa-GALAGI , wo a ná-deveiti so, ta ná-t giti, niiti é ti veeni wo ya.

⁴⁶ Ta wo wa wo-mavofodaiti ga poogiti ta maa l vaiti, wa is l ga ti maa ele.

⁴⁷ T ze wo la botii ni G o GALAGI wa-GALAGI ga koozun i, wo-yiima a z le, si gi zu anii p ge a oo ani la wo ya, ⁴⁸ wo zili nuiti G o GALAGI ti le esu wo laal ma, wa botii ti yeezu, pului zaama, ta kp le w in, wo se e v loi zu, wo ala anii kpein ma, unbawu-lui nii é ga k lu gelei, naa a ta pili wo ba, ey su wo-ma zuwu aale e. ⁴⁹ G o GALAGI a a ga zii ta wo laal ma, é ze e oozama, zou ela ga, nii wo la daawooi m nisu, to a loo wo ma, e ko i a loozu ná-daamianigi ma. ⁵⁰ To a

ga zii ná, zunuiti ti su, ti aazumaav ai, ti la unfema vea k wola l , ti la doungo maaw in aa.

⁵¹ Ta wa-loganiiti mi, ta wa-yooi a l n giti, ey su ti wo-ma zuwu aale e. Wa za ga pului, maz l ti la molo y ga wo ya, aa d i, aa gul i, aa nik iti, aa baalagiti, aa boliiti, ey su ti wo p wo undaa ili.

⁵² Ta wa-laaiti sei k l su, ey su si i gaa oozagiti wo igi ti a, naati ti loo bu, wa-yooi zu ná p , ta wa-laaiti kpein sei k l su zooi zu ná p , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo . ⁵³ Si gi p daawu wo ze ai la k l su, wo zili nuiti ta y izu wo la, ey su olu ulai naa zu, wo a wo-lointi mi, ungo, wa wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi, niiti G o GALAGI wa-GALAGI aazu ti veezu wo

. ⁵⁴ Zunui nii ná-fai wola aan ai wo zaama, naa a w l k loin aga u a, ta n b anzai, ta doin niiti ta y d zea, ⁵⁵ ga é mina ná-dointi ma zuai ta ve ti tan p zea, mak fai zu b ga t i ná-daamianigi, maz l ani n p ge la m zea, t ze i olu ulai a, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein sei vai a k l su. ⁵⁶ Anzanui nii ná-fai wola aan ai wo zaama, é la ni zoosu é a a zou akai ma, naa a aazu i lo n b zinigi a, ta ná-doun zunui, ta ná-doun anzanui, ⁵⁷ maz l to a w in ga é doun gi ta doun la agi mi d uzu, nii é s l gai, w in galui le eai n feya, t ze i olu ulai a, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein maalati fai.

⁵⁸ Ni wo la t gooi t iti kpein soni, ti s i zu, wo a zi ga tiye, wo a naa l bi, nii l biyai b , maayikiai, G o GALAGI wa-GALAGI, ⁵⁹ G o GALAGI a wo lo aga laav vai, wa wo-mavofodaiti, ga f zee iti ta ili wo ma, ta see iti ta ili wo ma. ⁶⁰ D f zee i kpein é p ni Ezipete nuiti ba, wo ni luazu ti a. To a naa kpein p wo a. ⁶¹ Naa oluma, to a a ga see i ma zii p ta f i niiti ti-laasei ge la woni t s i nii zu, ey su wo-ma zuwu aale e. ⁶² Wo m in a ga somide aiti tieg , wo wola maa a l i, t ze i wo la oloni G o GALAGI wa-GALAGI laawooi . ⁶³ E elei n é n ni la G o GALAGI ga é faan i wo , wo wola m in, zen ana a n la b m n ga é wo undaa ili, wo olo olo, wo ula zooi naa a, nii wo aazu l zu su, wo s l ga w n .

⁶⁴ G o GALAGI a wo vaza eteai zu ná p , nu us iti saama. Wa gala kiligiti d bi, nii wa i wo la ni kw , aa wo-

m m wolani, galagiti ti ga gului, ta k tui. ⁶⁵ Zii naati saama, wo la a gaan zu, wo la ze i a ada, wa doo o s l ná. ⁶⁶ G o GALAGI a wo l ziizool i zu, wo aazu a zool , i te ei a i wo la, ⁶⁶ gaa n p ge la a wo lu ele vaiti ba, wa dualuagi zu, kpidi folo a, kito ge la a wo wa-eteai vaa zu. ⁶⁷ Sobui a zeelina, wo a : «Ee, ni kp k i ni de!» Kp k i wo ma: «Ee, ni sobui ni de!» T ze i dualuagi maa ele ma, nii wo s l su wo-yiima , ta naama vaiti maa ele wa ti aazu. ⁶⁸ G o GALAGI a wo il Ezipete elei ma, wo li keingiti su ga pelei naa, nii gè ni wo ma: «Wo la m ka olu p .» Miná, zinaa p ta anzaa p , wa ve wo zili nuiti b , ga ti wo eya, wo ga du iti. K l , nu n p ge la wo eyaa.

MOIZE NÁ-KPƆEZUGŪLA GÁA'BELAGI (28:69--30:20)

⁶⁹ W l minaze e gooiti ba G o GALAGI feeni Moize ya, naa ni Izelay le ná-faa ma Moa e yooi zu, é minaze egi a, nii é boni ti G l e gizei ma.

29

Faiti GALA ge ti ni
Izelay le nuiti b

¹ Moize Izelay le nuiti kpein tolini, é ti ma: Wo naa kpein kaani ga wa i wo- aazu , nii G o GALAGI k ni Ezipete yooi zu, ga masagi Fala n, ta ná-boti nuiti kpein, ta ná-zooi p .
² Wo olu ula vaa wolai aani, nii é seini ti ma, wo ni ga zeelei poogiti ta maa l vaiti su, é ti ni. ³ K l zaa aza, G o GALAGI la

kw kigi veeni wo , aa woza a aazu ,
aa faa m ni goiye ei.

⁴ Tòg wo lu te ebai zu ey su kona
uunaanig (40), wa-ze e la za ani wo ba,
wa-za ala ge la za ani wo a. ⁵ Wo d
la il ni ulu mii vaa a, aa d le vaa,
an gaazulati gani n p ,naa a a k wo kw
ga nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

⁶ Ade zeeliai ma ada t i, G se on masagi
Si on ta Basan masagi W ge, naati ti ulani, ti ade
laa omi, ti k i ade a, ade pil s l ni
ti ma. ⁷ Ade ta-yooi zoni, de fe Lu n ná-bolodaiti zea
ga t n , ta Gade ná-bolodaiti, naa Manasee ná-
bolodai ilazu a. ⁸ À olo minaze egi t i ma
wooitib , wo zi ga tiye, naa a a k wo- vaiti
p su t .

Minaze egi a ga s elama vaa
GALA gaazu

⁹ Wa za losu G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wo
p , bolodama undi iiti, k wolaiti, ta kundi iiti,
Izelay le zunuiti kpein, ¹⁰ wo-lointi, wo-anzaiti, ta
seik ma nuiti ti wo zaama wo- uuzu , ti gului
le ezu wo , aa ti zi i za azu wo . ¹¹ Wa
za , ga wo l minaze egi zu, nii G o GALAGI
wa-GALAGI p é bo wo za, ga konaiti, ¹² naa a a
k wo ga ná-nu us iti, t i ga
wa-GALAGI, e elei é boni la wo ma, e elei é
ma onai woni la wo-m m wolani b , A alaame, ta
Izaake, naa Zak e a. ¹³ Wa ila n laade,
G o GALAGI a niima minaze egi wosu wo
, ga konaiti, ¹⁴ to a wosu wo , w iti wo loni za
G o GALAGI da-GALAGI aazu, ta z iti alaa ti
ga de-mavofodaiti ti la d z l ni.

Maa a k gani k vai a
 15 Wo kw elei ade ni la Ezipete yooi zu, elei ade ziiti ta-yooiti maazu ud ni la, wo zi ni ná. 16 Wo k gani u ugiti kaani, ti ga gului, ta k tui, naa wali aei a, ta zanugi. 17 Nu n p ge mina wo zaama, zunu, aa anzanu, aa p l ye e, aa bolodai ta, nii kigi a ze e za G o GALAGI ada-GALAGI a, é a li zii naati ta- alagiti d bizu. À lua, ga nu n p ge mina wo zaama, e gului nii ma zapei ga nu aa ani, aa ani wana. 18 Nu n p ge mina wo zaama, niima ona woosti m niga oluma, é a maamus , é a : «Fai p ka zoloo rr un b , an ni ná il su kisu vaiti n olu.» Ni zooi nii z ai naa a maan i z l na, z i nii f ai naa alaa a ta z l . 19 G o GALAGI la vaa bu, é a maavaay . K l ná-zii aawanai a zeeli ma zunui naa, ná-ladalalai maa ele ma, foovoo vaiti kpein ti z ai niima z i t i su, naati ta la unma, to a daaseigi aa a, é kula eteai zu. 20 Nii a k maan , G o GALAGI a kpete e Ize- lay le wolodamaiti kpein ba, e elei minaze egi zu voovoo vaiti kpein s ai la, niima l s i zu.

K gani k vai ma zalai
 21 Wo-mavofodaiti ti aazu, wo-loun zunuiti ti wuze ezu, wa ze ena ná, ta w in é aazu, é ze e zou ili su oozama, ta zooi nii zu maan iti kaana, ta see iti G o GALAGI ti ai ba, 22 zooi p galaai ga timinigi, ta kpoloi, nu la zooga é a ani n p sin ná, ani n p ge la n ga, tufa n p ge la m t a ga, é a ga faazupui ele nii é ni S d me, ta G m l, ta Adema, ta Se yime, G o GALAGI ná ma vaiti supuni, ná-zii aawanai ta ná-zii ulagi zu, 23 ziiti kpein ta

ma: «Leeni vaa zu G o GALAGI niima yooi zogai ani? Leeni a é ga niima yii aawana wolai?» ²⁴ Ta ti woo aa ote, ti ma: «Nii , t ze i ti l minaze egi a, nii ti-m m wolani ta-GALAGI G o GALAGI k ni ti y zu, é ti ulaai ma Ezipete yooi zu. ²⁵ T ze i ti lii , ti gala kiligiti d bi, ti n k gala kiligiti bu, ti la ni ti w kaipa, é la veeni ti ya ga t n . ²⁶ Naa a é k a, G o GALAGI ná-zii aawanai a zooi nii laal ma, é a ga maan vai kpein, nii s ai niima l s i zu. ²⁷ É ti l ulani ta-yooi zu ga ná-zii aawanai, ta ná-zii ulagi, naa ná-ziimale ei a. É ti , ti li zou ili su, ti zeini ná d za.»

²⁸ Fai niiti ti l uai, G o GALAGI da-GALAGI a é naati kw . K l niiti ti ulaai k l ma, naati ta ga ad n , da de-lointi ey su , naa a é ga t gi nii zu woiti, nii maan ai, de so, de zi la.

30

Galema olui GALA p

¹ Wooi niiti gè ti wogai wo ma, tuyai ta foovooi, ta aazu zu. Ni wa ti zona olu ga niin wo-yiima , nu us iti saama, G o GALAGI wa-GALAGI aazu wo zu, wo vaza náti, ² ni wa alena ma, wo a olu G o GALAGI wa-GALAGI , ni wa woilona gooi ma, wo olo b ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p , wa wo-lointi, nii kpein n gè feezu wo ya za, ³ naazu, G o GALAGI wa-GALAGI a wo niin , é wo maaw in a, to a wo aal ba, é a ga woye, wo ula nu us iti saama, wo a vazani ná. ⁴ An ni wa pela elei zu, zou ela ga, G o GALAGI wa-GALAGI a li, é wo aizi ná , é wo aal ba, ⁵ é a ga woye

naama yooi zu, nii wo-m m wolani ti s l gai, wa se e ga w n . To a wo undaan , é wo m in, wo le e wo-m m wolani ba. ⁶ G o GALAGI wa-GALAGI a wo valibo wo-yiima , wa wo-mavofodaiti, naa a a k wo n ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p , naazu, wa z nvui wo. ⁷ Foovoo vai niiti kpein gè ti z ai wo , naa a zeeli wo zili nuiti ma, niiti ti wo maayose ezu, ti wo w inze e. ⁸ W un wa, wa ale ma, wo a t un p olu, wo woilo gooi ma, wo ná-deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ⁹ G o GALAGI wa-GALAGI a undaan i wo , é wo- vaiti kpein su t , wo u u ga doun m inm in, wa-loganiiti gola aaw l , daamianigi oo a wo ya. Maz l G o GALAGI a w inga wa-undaan i olu, e elei é w inni la ga wo-m m wolani ta-undaan i, ¹⁰ ni n wa woilo gooi ma, wo olo ná-t giti b , ta ná-deveiti, niiti ti z ai t s i nii zu, si gi zu wo alesu ma la, wo a p , ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p .

T gi a nu yiima

¹¹ Devei gè feezu wo ya za, é la aani, é a ud wa-z b i maazu, aa maa a ooza wo a. ¹² É la gee l gi zu, wa a ma: «B a a l gee l gi zu gi , é aa la gi , é a su vai wo gi ma, naa a a k , gi so, gi zi la?» ¹³ É la kpolo i olu elei, wa a ma: «B a a ud gi kpolo i olu elei, é aa la gi , é su vai wo gi ma, naa a a k gi so, gi zi la?» ¹⁴ Wooi a wo oba n , to a wo-laa , ta wo-yiima , ga wo so, wo zi la.

Z nvui ta saai

¹⁵ À w l , za gè z nvui ta undaan i ze i a wo lu , gè saai ta maan i alaa sei a wo lu .

¹⁶ Devei gè feezu wo ya za, naa a é ga, wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo zi ga pelei, nii é d a ga woye, wo olo ná-deveiti b , ta ná-t giti, ta ná-kala gooiti, naa a a k wo z nvui wo, wo m in, wo tuyai z l G o GALAGI ya, wa-GALAGI, naama yooi zu, wo liizu ná, wo se e ga w n . ¹⁷ K l ni wo- igi a ze ena t un ba, ni wo la k ni, wo a olo b , wa y na ná, wo a n k gala kiligiti bu, wo a ti l bi, ¹⁸ nà wo loozu isu naa lu za ga wo undaa a ili. Wo-zii zu la ooza naama yooi zu Zulud n olu elei, wo aazu liizu ná, wo se e ga w n .

¹⁹ Gè gee l gi ta zooi zoga za ga zeelei wo laal ma, ga wo yiimaze e z nvui ta saai ti y zu, tuyai ta foovooi ti y zu. À yiimaze e ga z nvui, naa a a k , wo z nvui wo, wa wo-mavofodaiti. ²⁰ À yiimaze e ga wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo olo t un b , wo ili ba , maz l to a é ga wo-y nvui, é wo-zii zu oozazu, wo a ze i zooi naa a, nii é ma ona woni ga é fe wo-m m wolani zea, A alaame, ta Izaake, naa Zak e a.

MOIZE NÁ-FALIMAI TA SAA VAI

31

(31:1--34:12)

¹ Moize ni Izelay le nuiti kpein p ani, é ti ma: ² «Niizu gè kona ungila puufeleg (120) z l ga, gè la m zooga gè a lo wo lu . G o GALAGI ni mà, gè la Zulud n

T S i Velesi i31:387T S i Velesi i31:12

nii maazu ud a. ³ G o GALAGI wa-GALAGI
i a lo wo lu . Zii naati ti zeini ná, to a
naati kolo olo wo lu , wo zoo wo ta-yooi ze e ga
w n . Zozuwe a é losu wo untu , e elei
G o GALAGI bogai la. ⁴ G o GALAGI a ti
olo olo, e elei é Am l masagiti kolo oloni
da, Si on ta W ge ta ta-yooi. ⁵ To a zobogi ve wo ,
wo v ni zii naati ma, wa ti zo kpein n , e elei gè
wo leveni la. ⁶ À yiil , wo z b ze e! À mina lua,
ti mina wo zasu ali, maz l G o GALAGI wa-
GALAGI i a liizu wo olu, é la yee ega wo
a, é la l a wo a.»

Zozuwe il fai Moize otogi zu
⁷ Naa olu, Moize Zozuwe lolini, é ma Izelay le
nuiti kpein gaazu: «Yiil , è z b ze e, maz l
a a è l zu ga niima nu us iti naama yooi zu, nii
G o GALAGI ma ona woni ti-m m wolani b ,
é a fe ti ya. Da a è aazu liizu ga tiye, ti se e ga
t n . ⁸ G o GALAGI i a lo è lu ,
to a è a, é la yee ega è a, é la l a è a.
Mina lua ani n p ba, è zasu mina ali.»

T s i ala yee alaiti
⁹ Moize niima l gooitii kpein s ni, é kaliva
zala a ula nuiti ma, Leevi mavofodaiti, ti-losu
ni ga ti a G o GALAGI ná-minaze e kesui
ze e, ta Izelay le undi iiti kpein. ¹⁰ É niima levei
veeni ti ya, é ti ma: «Konagi l felasi i ilagilagi
kpein ma, kuye zuvaay konagi laawu, kota v tii ma
zi gi zu, ¹¹ si gi zu Izelay le nuiti kpein ti aazu
la, ti lo G o GALAGI wa-GALAGI akala, naama
ada , é yeelosu ná a, wa t gooi nii ala
ná Izelay le nuiti kpein b . ¹² Wa nu us iti kpein
gaal ba, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, ta w inti

T S i Velesi i 31:1388 T S i Velesi i 31:19

ti seik mai zu wo zaama, naa a a k ti p ti
t gi ala gooi m ni, ti G o GALAGI wa-GALAGI
aazuluabai maal l , ti niima l gooiti kpein so, ti
a zi la, ¹³ ti-lointi alaa, niiti ti la kw , naati
ta m ni, ti G o GALAGI wa-GALAGI aazuluabai
maal l , yeen p , wo-zii ma voloi p su, naama
yooi zu wo aazu se ezu ga w n , wo Zulud n
ud a oluma.»

Izelay le nuiti ta ga
woo alada nuiti

¹⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «W l , è-zii
aa elazu maa u a. Da ga Zozuwe, wo lo GALA
daa omi se e l i wu, miná a gè nà-deveiti
feezu zea ná.» Moize ta Aal n ti liini, ti lo GALA daa omi
se e l i wu.

¹⁵ G o GALAGI ulani k l ma ti mi-
ná, tona iingi zu, é lo GALA daa omi se e l i
laa . ¹⁶ É ni Moize , é ma: «W l ,
nágo e na, è li è-m m wolani p , ti zaai. È
zaa oluma, niima nu us iti ta aazu kolo ologi
zu ta gala kiligiti, naama yooi zu, ti aazu
liizu ná. Ta l bà, ti minaze egi olo olo, nii
gè k ni ti . ¹⁷ Naa maa ele ma, nà yii aawana
ti ma naama voloi zu. Nà l ti a, gè oluave ti
a. Naazu, nu us iti ta ga zii ta ili daamiani,
kp l m inm inka zeeli ti ma, ta faa aagiti. Naama
voloi, Izelay le nuiti ta ma: «Gaamazú,
t i ada-GALAGI la m de zaama, naa a é k zu,
niima maan iti ti zeelizu la de ma.» ¹⁸ Ungo, naama
zi gi zu nà oluave ti a g l in, faa ikpein
faa zu, nii ta k , ta aa otena gala kiligiti ma.

¹⁹ «À guyei nii z niizu. Da e Moize, Izelay le
nuiti kala da, ti a too, naa a a k , guyei naa

b ga zeelei ti laal ma. ²⁰ Nà liizu ga tiye zooi naa zu, n n i ta k in gul i oo aai ná, gè minaze eni, gè ona ti-m m wolani b , ta daami wo, ti yi o, ta zeí ná, anii p ge oo a ti ya, názu a ta aa ote da gala kiligiti ma, ti a ti l bi, ta zì olo olo, ti nà-minaze egi olo olo. ²¹ Si gi zu maan m inm ingi zeelizu la ti ma, ta faa aagi, naazu guyei nii a ga zeelei ti laal ma. Maz l ti-mavofodaiti ti la yeemaa, ti a e too vai a. Gè ti-yiima elei w niina, aisa gè a li ga tiye zooi naa zu, nii gè minaze eni, gè ma ona wo ti .» ²² Naama volo ná n a Moize guyei naa z ni la, nii é Izelay le nuiti kalani da.

²³ Naa oluma, G o GALAGI ná-deveiti feeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é ma: «Yiil , è z b ze e, maz l a a è aazu liizu ga Izelay le nuiti naama yooi zu, nii gè minaze eni ma vaa zu, gè ona. N un nà, nà zu è a.»

²⁴ Si gi zu Moize eni da ga t gooiti kpein s , s ila su, ta la y ni oluzu, ²⁵ é niima levei veeni Leevi nuiti zea, niiti ti ni G o GALAGI ná-minaze e kesui ze ezu, é ti ma: ²⁶ «À t s i nii ze e, wo da G o GALAGI wa-GALAGI ná-minaze e kesui oba . To a y su ná, é ga zeelei Izelay le nu us iti daal ma.

²⁷ T zeí ba ga, gè kw wa ga kololala nuiti, wo akag . Ni za, nà vulua wo zaama, wo a wuze e G o GALAGI laal ma, wa aazu k zu ale, sàa oluma! ²⁸ Niizu, à wa-wolodama wolaiti gaal ba màa oolii zu, ta kundi iiti kpein, gè guyei ma wooyiti bo ti ma, nà gee l gi ta zooi zosu ga zeelei ti laal ma. ²⁹ Gè kw , gè , sàa oluma, k ni n wo z , wo ze e pelei a, nii gè ná-

T S i Velesi i 31:3090T S i Velesi i 32:7

fai z ai. Naazu kp l i a zeeli wo ma elela
elei, t ze i wa G o GALAGI wanama vai ,
wo zi eleiti ta aazu ná-zii aawanai maalolisu wo
ma.»

³⁰ Naa oluma, Moize guye wootti kpein d ni ga
Izelay le nu b i, ti ti p m nini.

32

Moize ná-guyei

¹ Ee, gee l gi, woilo, ná zu.

Da e, ee, zooi, dàawooiti m ni!

² Nà-faa w gi u e tonai,

gòoi zi e n ai,

e du ui é tufa l t i a,

e sabalagi é tufai a.

³ Maz l ná G o GALAGI laaseigi wosu.

À ada-GALAGI maamus !

⁴ To a ga fasai, ná-k wotii laazeeli ,

ná-peleiti p s leg ,

woo ila GALAGI e, telebotala vaa la ziima,

to a telebogai, é z le.

⁵ W un wa, t un tetemazu, wo yaava ,

wo la m ga ná-dointi,

t ze i s gi a wo a,

wa ga yaava nuiti, ta s letala nuiti.

⁶ Gimalala nu us iti, i ge la ti ma,

G o GALAGI zopelei ana wo ?

Wo- laade aa, wo t nui?

T laade é a wo t , é a wo ze i?

⁷ À iz w l w l voloiti su,

wo ida yee ala ilagilagi ma onagiti bu.

À wo z l nuiti gaaza a, ta d ga woye.

T S i Velesi i 32:89 T S i Velesi i 32:15

À wa-nu l iti gaaza a, ta wo ala da.

⁸ Si gi zu nii é Anii-P -Unda, é zooli veeni la nu us iti
b ,
é nu us iti gaa w , ti vaza zooli a,
é zooli kw gi la,
é zoolo GALA dointi tieg i ma.

⁹ G o GALAGI n n i a é ga ná-nu us iti,
Zak e ná-dointi ka ti ga n n .

¹⁰ É Izelay le aani te ebai zu, ná zu akai,
nu la zeini ná, k ni suaiti kpain gooi n .

É s s boni, é se e, é kula su,
é aa a ma, e gaazuleegi.

¹¹ K e ko i nii paai ma yi oiti
maalo azu,
é o esu ná-zi oiti maazu,
é o egi zuvie, é ti ze e,
é ti zo ga o ede aiti, é a li ga tiye.

¹² G o GALAGI ila kpe n a é loni ti lu ,
gala kili gila kpalaa ge la ni ni ba.

¹³ É l ni ga tiye zooli aa oozazu ,
é ti n kulani ga kpalaga aniiti.
É ti n kulani ga k in gul i, é ulazu fasai a,
é wolive wuluiti p n ni k tu tu zooli zu.

¹⁴ É ti n kulani ga nik zaaiti ta-n n i,
ta boli zaaiti ta-n n i,
é baala suai ma wul iti ba,
ta Basan yooi zu aala golaiti, ta ma woli zin iti,
ta molo apagi é ga eleegi,
ta d i papagi.

¹⁵ Su la oozani, Yesulun, nii é ga Izelay le,
é maal t ai ma, é akani.

É w l ni, é akpa, gaazu a volo.
É l ni GALAGI a, nii é t un kp t ai,
é ná-kizo fasai l ili.

¹⁶ Izelay le nuiti ti GALA diini toloi ma,
t zeí ti gaa ni,
ti il gala kiligiti polu,
ti zii aawanani ga ti zi ele iti.

¹⁷ Ti a zala aiti kulazu in giti b ,
niiti ti la v l ga gala,
niiti ti la ti w , ti ulaai ga niin ,
niiti wo-m m wolani ti la ni ti l bizu.

¹⁸ Izelay le, è yeema è mak vasai ma, nii è z l gai
la,
è yeema GALA ma, nii é z nvui veai è ya.

¹⁹ Si gi zu G o GALAGI naa aani la, é
yii aawanani,
t zeí ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti ti
aa oni ma.

²⁰ É boni, é ma: «Nà oluavesu ti a,
fai nii é aazu ti z l su, nà naa t názu.
Maz l nu us iti be, ti yaavaai,
dointi be, ti la ga woo ila nu.

²¹ Ti k a ga tolo nu ga naa maa ele, nii é la ga gala,
ti zii aawana ga k ganigiti.
Nà alaa, nà ti zu ga tolo nuiti ga naa maa ele,
nii é la ga zii n p .

Nà ti yii aawanazu ga zii ta, nii i ge la ma.

²² Maz l nà-zii aawana abui soga,
to a galai wosu, ey su é zeeli g v alaazu ogi zu,
to a zoi ta gaa aniiti miizu,
é soga gizeiti kpogiti ba.

²³ Nà maan i iizisu ti ma,
nà nà-m inti kpein pilisu ti ma.

T S i Velesi i 32:2493 T S i Velesi i 32:32

²⁴ Pului a ti olo olo,
k l kpadimai ti a, f i ti aa.
Gè suaiti te e ti ma, ti a ti ali ga ga ti- iigai,
ta kaali iti ma wanai.

²⁵ Koi y zu ti, bo a z kp i a ti olu
miná,
é a ti ala ti-lointi ma,
p l iti bu, dualuagi a zeeli ti p ma,
zunu loungoiti, ta anzanu loungoiti,
ta iimi legiti, ta k wola l iti, ti p .

²⁶ W in ni mà ga gè ti p ma zuwu aale e,
nu us iti ti mina m isi ti zu eteai zu.

²⁷ K l gè luani ga ti zili nuiti ti mina ula
r un su,
ti a isi ga ta-zobogi a é naa a,
G o GALAGI laade, é a naati kpein k .

²⁸ Izelay le a ga zii, nii balagai i pag i ma,
ti alag kele elegi ma.

²⁹ Ni ti ni ga ima nu,
ta la faiti z zu aazu,
ti ida elela ele vaiti bu.

³⁰ K nu ilagi a zoo ale é nu waagila (1 000)
kp ?

Baa nu feleg i n nu waapuug i (10 000) ?

Naa la e naa , ni ti mak vasai la ni ti
dini,

ni G o GALAGI la ni yeeze eni ti maazu.

³¹ Maz l ti zili nuiti ti kw ga,
ta- alagi é ti mak su, naa la ga Izelay le ná-GALAGI
ele.

³² Ti e kpelei, nii ma zuwui ze eai

S d me,
ta ga kpelei nii se eai G m l.

Ma l i gwaai wana ,

T S i Velesi i 32:3394 T S i Velesi i 32:40

leez n elei ma waai wana .

³³ Ta-l i a ga kaali wanai,
to a ga p aali wana i.

³⁴ K l p t , r un nà, G o GALAGI,
nii gèk ele t ai d uzu,
gè mak ba ti laal ma.

³⁵ Nà a gè ga potokula nui, gè ti zala, elei soloogai la
ti ma,
si gi zu ti- i un su la.
Maz l ti olo olo foloi maa u a gola,
nii deveai ti ma, naa wola maa u a.»

³⁶ Ungo, G o GALAGI a ná-nu us iti
tukp aale e ga telebodai,
to a ná-boti nuiti maaw in a,
si gi zu é kw su la ga ti-z b i ega,
nu la m ti zaama a ga du , aa yeema
nu.

³⁷ Názu, to a ma:
«Wa-y alagiti ta mini mu?

Mini a fasai ná, nii wo ni itosu ba?

³⁸ Galagiti ti ni wa-zala a zua wul iti miizu,
ti a wa- uya zala ai ma l i le,
ti wuze e l , ti wo a.
Ti wo ga wo mak anii.

³⁹ À su w de mu, ga nà ila kpe ka gè ga
GALAGI,

ta ili ge la ná r un polu.

Nà a nà a paai wo,

nà ila kpe n a nà a z nvui ve,

nà a gè maawanai woni, nà a gè k d su,

nà sona, nu n p ge la zooga é a kula zèa.

⁴⁰ Maz l gè yeel a geezu,

gè d ,gè ma:
 «E elei gè vulua la ga ite, ey su ,
 41 gè nà-bo a z kp i aalia,
 gè wuze ea potokulai ma,
 nà r n otokulazu màayose e nuiti ma,
 gè naati kpein sala, niiti ti w inze eai.

42 Sili nuiti ti- amai a nà-m inti so e d i,
 nà-bo a z kp i a yi o ga nuiti ma zuai,
 ta nu maawanaiti ta du iti ti-ma amai,
 ta sili nuiti ta- undi iiti t ungiti.» »

43 Zii iligiti, à oozun ná-nu us iti mal
 G o GALAGI a ná-boti nuiti ti zaa vai
 otokulazu,
 to a potokulai zu sili nuiti ma,
 to a koto gba vai zu zooli , ná-nu us iti
 b .

44 Moize ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ti aani, ti
 niima wuye woiti kpein kala nu us iti b , naati ti
 m nini.

K ni nuiti ti olo

45 Moize egai ma ga niima woiti kpein bo Izelay le
 nuiti ma, 46 é ni ti ma: «À iz niima woiti
 kpein su, nii gè k zu ga zeele wooi wo laal ma
 za. Wa wo-lointi kala ga tiye, naa a a k , ti olo
 t gi ná-deveiti kpein bu, ti zi la. 47 Maz l é
 la ga wafuun goo wo , wa-eteai a su, niima wooi
 maa ele ma, wo-zii zu a ooza naama yooi zu, nii wo
 aazu s l su ga w n , wa Zulud n ud na.»

Moize zaa vai wo fai

48 Naama volo ná n , G o GALAGI ni
 Moize , é ma: 49 «L A alime ize
 kp iti ma, è l Nee o gizei ma, nii é Moa e yooi

zu, Zeeliko letema , è Kanaan yooi t , nii gè feezu Izelay le nuiti b gat n .⁵⁰ Da zaazu gizei naa ma, nii è aazu l zu ma, è li è-m m wolani p , ti zaai, e elei è-li Aal n zaani la G l gizei ma, é li m m wolani p ti zaai. ⁵¹ T ze wo la ni ga lada nu b Izelay le nuiti saama, Meeli a iti p b , Kad se, Sin te ebai zu. Wo la ni vaani bu, nà- adedai a ula k l ma Izelay le nuiti gaazu. ⁵² Da y oozama, è zooi naa a ga aazu, nii gè feezu Izelay le nuiti b , k l è la l a ná.»

33

Moize tuya loo vai

Izelay le nuiti b

¹ Tuyai t , nii GALA nui Moize tooni Izelay le nuiti b , aisa é a za. ² É ni ma: G o GALAGI aa , é ze e Sinayi gizei ma, é wuze e ti , e foloi, é ze e Seyiil yooi zu, to a volozu, é zo Palan izei ma zolig , paa , é ula ná-geezu eela adegai waawaagiti saama,

t s i ni zea, abui ba.

³ Ungo, nu us iti n è ,

a mak su naati ma, niiti ti ga n iti,

ta uuni è wu, ti a è-laawooi m ni.

⁴ Ada-vaa a é t gi veeni la Moize ya,

Zak e ná-nu us iti ti s l gat n .

⁵ É ni ga masagi Yesulun unda,

si gi zu nu us iti ta- undi iiti ti maa ni da, ta Izelay le wolodamaiti.

⁶ Lu n zii zu ooza, é mina za,

ná-nu us iti ti la m inni, naati y ná .

T S i Velesi i 33:79 T S i Velesi i 33:13

⁷ W l nii a é boni, é lo Zuda a:
Ee, G o GALAGI, woilo Zuda wooi ma.
Lo tu , è lii la ná-nu us iti p .
Zeeiti ti maalobo,
a i ga ná-kp ba nui sili nuiti
daal ma.

⁸ Leevi letegi, é ni ma:
Ee, G o GALAGI! È wuulimegi ta tumimegi veeni
a-lada woti nuiti zea, Leevi mavofodaiti,
niiti è ti olu ulaai Masa,
è ti zakpe Meeli a iti p b .

⁹ Leevi, nii é zu k ta dee ta-vaa ma:
«Gè la w l zu ti a!»
T igi é la zeel z zu ni ná-doun zunuiti ta
k lointi z zu,
k ai ga woo ila nu è-laawooi ila n , ta
a-minaze egi.

¹⁰ Leevi nuiti ta a Zak e ná-nuiti kala ga a-levei,
ti Izelay le nuiti kala ga a-l gi,
ti ani maku n n giti gala è ,
ti gala zala ai ula a-zala a ulazu .

¹¹ Ee, G o GALAGI, ta ta-z b i a,
è tuya loo botii kpein ma, ti k zu ga yeei.
Ti zili nuiti ta- aa aai olo olo,
niiti kpein ti ti w inze ezu,
tan p ge mina ungi wuze e m n ey sup .

¹² B nzam n letegi, é ni ma:
G o GALAGI n b nui, to a zeini ziil igi zu
t un koba,
GALA ka é mak su yeen p ,
to a zeini ná-gizeiti saama.

¹³ Zoz fe letegi, é ni ma:

G o GALAGI tuya loo ná-zooi ,
ga n a ag i é ze ezu geezu ,
ta zou wu wolaiti,
¹⁴ ta gulu waa ag iti, foloi ti izu,
ta gulu waai kpein n ai, ti n su alu-o-alu,
¹⁵ ta veb ani ag iti, gize l za agiti ti feezu,
ta w l w l i zu izeiti ta-l n pag iti.
¹⁶ T n gi nii fiz gai gola, é zooi laavegai.
GALA nii é ulani k l ma kp v goi zu,
nii abui ni sosu ba, naa ná-faan i a,
é ga masa b l gi Zoz fe unba, t igi zi-
imaze egi wogai da,
é ga k lointi ta- undi ii.
¹⁷ Unfemai a Zoz fe !
Suzeeli e nik zin i.
Min feleg i a ba, e w l w l le ui,
naati ka a a ziiti si a la,
é ti laa ili, é li ga tiye zou ela ga.
Min i gilagi a é ga Efelayime nu us waawaagiti,
z i a é ga Manasee ná-nu us m inm ingiti.

¹⁸ Za ul n letegi, é ni ma:
Za ul n, oozun a- di loo vaiti su.
Isakaal, un ze i kp a-ze e otaiti bu.
¹⁹ Wa nu us iti toli wa- ize aa oozagi ma,
wa zala aiti kula ga telebodai,
kpolo i ta zi la a aegi ta ga za u,
wo naavolo m inm in s l .

²⁰ Gade letegi, é ni ma:
Maamus i a G o GALAGI , nii é zou wolai
veezu Gade .
Gade a loo osu e zala zaai,
a a ná-sua zogai ali ga, é so k iti ma, é li
n unkalagi .

T S i Velesi i 33:219 T S i Velesi i 33:28

²¹ É yimaze eni ga ma ag i,
ná mak gai b , kundi i laamiizu ana.
To a é loni nu us iti untu ,
é telebodai zi , e elei GALA ge p la,
é zoloo faa z legaiti ma, ti wogai Izelay le ná-faa zu.

²² Dan letegi, é ni ma:
Dan a ga zala okpagi,
nii é ilisu, é ze e Basan yooi zu.

²³ N fetali letegi, é ni ma:
N fetali yi oa ga faan i,
é G o GALAGI ná-tuyaiti p s l ga.
Ná-zooi é se ezu ga n n ,
to a zo folo ulazu, é li l kp ma nu yeezazu .

²⁴ As l letegi, é ni ma:
As l a ga tuya nu, Zak e ná-doun zunuiti saama.
Undaan b y , k lointi saama,
k i a l gul i wu.

²⁵ Ná-taazu , s giti ta ga k lui ta k lu
igi,
ná-k d yai y zea, sii ma voloi p su.

²⁶ Ee, Yesulun, GALA pok ma la ná!
To a gee l gi otasu, é a é è a,
maayiki , to a tona iingiti su.

²⁷ G o GALAGI a ga nu l uzu ,
to a ga a- ba nui o zooi ma.
To a è zili nui è lu ,
é è ma: «Suwu aale e!»

²⁸ Naazu Izelay le zeini ziil igi zu,
Zak e ná-dointi ta- ungi a ulazu ga pag
y ,

T S i Velesi i33:29100T S i Velesi i34:7

zooi ná zu, moloji, é ga eleegi, naa n su ná,
leez n elei ná,
geezu a n ai vaza ná ma.

²⁹ Izelay le nuiti, wo undaan ! B ni ka ti wo
ele,

w i wo ga nu us iti G o GALAGI ti izogai?
To a ga wa- z p gi, nii é aazu é
wo a.

To a alaa ga bo a z kp i, nii wo pil s l su
da.

Wo zili nuiti ta aana wo ga maayei,
wa lo ta-ada aa oozagiti kpein ma.

34

Moize zaa vai

¹ Moize ze eni Moa en m izu, é l Nee ogizei
ma, Pizega unma , Zeeliko letema . G o
GALAGI zooi kpein d ni la, é zo Galaade yooi zu,
ey su é zeeli Dan taai ma, ² N fetali yooiti, ta Efelayime
ta Manasee, ta Zuda yooi, é ze folo liizu ele olo i
a, ³ ta l kp ma nu yeezazu yooi, ta Zeeliko
n m i, taai nii d wuuiti ti su, é zeeli S waal.
⁴ G o GALAGI ni ma: «Zooi ana, gè mi-
naze eni la, gè ona A alaame , ta Izaake, ta
Zak e, gè ti ma: «Nà feezu wo-mavofodaiti b .»
Gè d ga e, è kaga aazu , k l è l a
ná p .»

⁵ Miná a G o GALAGI ná-boti nui Moize
zaani ná, Moa e yooi zu, e elei G o GALAGI
ná-devei ni la. ⁶ G o GALAGI maa uluni
miná, n m i zu, Moa e yooi zu, B te-Pey l
letema . Nu n p ge la ná-kabaye ei w ni,
ey su niizu. ⁷ Moize kona ungila puufeleg (120)
z l ni, si gi zu é zaani la. Gaazu maa la ni

T S i Velesi i34:8101T S i Velesi i34:12

idini, ta la ni ulani ná-z b i la. ⁸ Izelay le nuiti ti Moize ná-saa w l i woni folo uusa ag (30) laawu, Moa e n m i zu. Naa olu, g l i ta gaan n i é woni Moize ná-fai zu, naati gaa elani.

⁹ Nun ná-doun zunui Zozuwe laaveni ga ima y nvui, maz l Moize yeelaani ma. É zo názu ma, Izelay le nuiti ti oloni b , ti zi é zoloo deveiti ma, niiti G o GALAGI ti veeni Moize ya.

¹⁰ Kaipa, GALA goo wo nu la m wuze eni Izelay le nuiti saama ga Moize ele, nii G o GALAGI ni kaazu aazuni ta aazu. ¹¹ Nu n p ge la ok ga ma, poogiti ta maa l vaa wolaiti su, nii G o GALAGI te eni ga é ti , Ezipete masagi Fala n aazu ta ná-boti nu wolaiti, ta ná-nu us iti kpein, ¹² ta z b su wotiiti ti maayikiai, niiti Moize ti ni Izelay le nuiti gaazu.

GALA S i

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma
copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Mar 2019 from source files dated 1 Dec 2018

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf